

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OTO SANAYİ SİTESİ ÇALIŞANLARININ İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hakan KURAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALK SAĞLIĞI ANADİLİM DALI

Danışman

Prof. Dr. A. Said BODUR

KONYA – 2015

S.Ü. SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hakan KURAL tarafından savunulan bu çalışma, jürimiz tarafından Halk Sağlığı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Fatih KARA
Selçuk Üniversitesi

İmza

Danışman: Prof. Dr. A. Said. BODUR
Balıkesir Üniversitesi

İmza

Üye: Yrd. Doç. Dr. Lütfi Saltuk DEMİR
N.E. Üniversitesi

İmza

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmenliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

İmza

Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde nüfusun büyük bir bölümünü çalışanlar oluşturmaktadır. Her geçen gün artan teknoloji kullanımı ve sanayileşmeyle birlikte işyerlerindeki çalışma koşulları kötüye gitmeye başlamış bu da iş sağlığı ve güvenliğini dolayısıyla da insan sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kötü çalışma koşullarına bağlı olarak artan iş kazası ve meslek hastalıklarını minimize etmek amacıyla özellikle sanayileşmiş ülkeler, iş sağlığı ve güvenliğini iyileştirme çabası içine girmişlerdir.

Dar kapsamda iş kazaları ve meslek hastalıklarını önleme amacı olan, geniş kapsamda ise çalışanların sağlığını koruma amaçlı olup çalışma yerlerinin güvenli bir ortama dönüştürülmesini sağlayan iş sağlığı ifadesi; günümüzde bütün bu kavramların bütünü olarak iş sağlığı ve güvenliği kavramı ile birlikte çok sık kullanılmaktadır. Çalışanların sağlığı ile yaptıkları işler arasındaki bağlantılar iş sağlığı ve güvenliğinin temelini oluşturmaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarından direkt ve en çok etkilenenler bu meslek riskleriyle karşılaşan personeldir. İş kazaları ve meslek hastalıkları çoğu kez yaralanmalara ve ölümlere yol açabilmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları ile karşılaşan kişiler çalışma güçlerinin tümünü ya da bir bölümünü sürekli olarak ya da belirli bir süre kaybetmektedirler. Böyle bir kayıp ise ücret gelirinin azalmasına yol açmakta; hatta işini kaybeden personelin bu geliri tamamen kaybetmesine neden olabilmektedir. Bu durum ise çalışanların yanında aile üyelerinin de maddi ve manevi kaybına yol açmaktadır.

Tez çalışmam süresince tezimle ilgili önerilerini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. A. Said BODUR'a, literatürlerin toplanmasında bana yardımcı olan hocalarım Yrd. Doç. Dr. Yasemin DURDURAN'a, Yrd. Doç. Dr. Fatih KARA'ya, yüksek lisans yapma sürecimde bana destek olan iş yerindeki çalışma arkadaşlarıma ve araştırmamın yapıldığı Seydişehir oto sanayi sitesinde anketlerimi cevaplayan çalışanlara sonsuz saygı ve şükranlarımı sunar, teşekkür ederim.

Bu çalışmanın konuyla ilgilenen herkese yardımcı olması dileğiyle...

Hakan KURAL - 2015

SİMGELER VE KISALTMALAR	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tanımı	3
1.1.1. İş Sağlığı ve İş güvenliğinin Tarihçesi	3
1.1.2. İş Sağlığının Tanımı	8
1.1.3. İş Güvenliğinin Tanımı	9
1.1.4. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Temel İlkeleri	12
1.1.5. Tanımlar ve Teknik Terimler	14
1.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	15
1.2.1. İşçi Açısından Önemi	15
1.2.2. İşveren Açısından Önemi	17
1.3. Araştırmanın Amacı	19
2. GEREÇ VE YÖNTEM	20
2.1. Araştırmanın Tipi	20
2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	20
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	20
2.4. Veri Toplanması	20
2.5. Etik Durum	20
2.6. Veri Analizi	20
3. BULGULAR	22
3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	22
3.2. Katılımcıların Mesleki Özellikleri	23
3.3. Katılımcıların Çalışma Hayatı Boyunca İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Alma Durumu	23
3.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Alan Katılımcıların Aldıkları Eğitimleri Pratikte Kolayca Uygulayabilme Durumu	24
3.5. Kullanılan Araç Gereçlerin Vücut Ölçüleriyle Uygun Olması	24
3.6. İşyerinin Büyüklüğünün Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	25
3.7. İşyerinin Amaca Uygunluğunun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	25
3.8. İşyerinin Aydınlatmasının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	26
3.9. İşyerinin Havalandırmasının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	26
3.10. İşyerinin Isısının Yeterliliği Hakkındaki Görüşler	27
3.11. İşyerinin Gün Işığının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	27

3.12. İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Gerekli Kişisel Ekipmanlara Sahip Olma Durumu	28
3.13. İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Alınan Güvenlik Önlemlerinin Yeterli Olma Durumu	28
3.14. Katılımcıların Çalışma Süresi İçinde İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarından Korunmak İçin Kullandıkları Koruyucular	29
3.15. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olma Durumu	30
3.16. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olan Katılımcıların Halen Çalışmakta Olduğu İşyerinde İş Kazası Geçirmiş Olma Durumu	30
3.17. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olan Katılımcıların Kalıcı Bir Sakatlığının Olması Durumu	30
3.18. Katılımcıların İşle İlgili Riskleri Bilme Durumu	31
3.19. Katılımcıların İlk Yardım Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımı	31
3.20. Katılımcıların Herhangi Bir Acil Durumda Ne Yapılması Gerektiğini Bilme Durumuna Göre Dağılımı	32
3.21. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması	32
3.22. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Medeni Duruma Göre Karşılaştırması	34
3.23. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırması	34
3.24. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Mesleği İsteyerek Seçme Durumuna Göre Karşılaştırması	34
3.25. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Çalışılan Yıla Göre Karşılaştırması	34
3.26. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Günlük Çalışılan Süreye Göre Karşılaştırması	39
3.27. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Kronik Hastalık Olan-Olmayan Durumlarına Göre Karşılaştırması	39
3.28. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Kronik Hastalık Türüne Göre Karşılaştırması	39
3.29. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Sürekli İlaç Kullanan-Kullanmayan Durumuna Göre Karşılaştırması	39
3.30. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Sürekli Kullanılan İlaç Türüne Göre Karşılaştırması	44
4. TARTIŞMA	46
4.1. Araştırmaya Katılan İşçilerin Sosyo-Demografik Bilgileri	46

İÇİNDEKİLER (Devam)	Sayfa
4.2. Katılımcıların Mesleki Özelliklerine Göre Bilgileri	47
4.3. Kullanılan Araç Gereçlerin Vücut Ölçüleriyle Uygun Olma Durumu	49
4.4. Çalışanların İşyerinin Fiziksel Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri	49
4.5. Çalışanların İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Gerekli Kişisel Ekipmanlara Sahip Olma Durumu	52
4.6. Katılımcıların Çalışma Süresi İçinde İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Korunmak İçin Kullandıkları Koruyucular	53
4.7. Katılımcıların Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olma Durumları	53
4.8. Katılımcıların İşiyile İlgili Riskleri Bilme Durumu	54
4.9. Katılımcıların İlk Yardım Eğitimi Alma Durumları	55
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	56
6. KAYNAKLAR	61
7. EKLER	63
Anket Formu	63
Etik Kurul Kararı	65
8. ÖZGEÇMİŞ	66

SİMGELER VE KISALTMALAR

ÇSGB: Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

GA: Güven Aralığı

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

İSG: İş Sağlığı Ve Güvenliği

KOAH: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı

MYO: Meslek Yüksek Okulu

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

SPSS: Statistical Package For The Social

SSK: Sosyal Sigortalar Kurumu

TURDEP: Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans Çalışması

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

X²: Khi- Kare

%: Yüzde

1. GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde sanayileşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak özellikle işyerlerinde üretken faktör olan çalışan kişilerin sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir takım sorunlar ortaya çıkmıştır. Başlangıçta fazla önemsenmeyen bu sorunlar iş verimini ve işletmeyi tehlikeye sokmasıyla önem kazanmış ve üzerinde düşünülmesi gerekliliği doğmuştur.

Bu aşamada yapılan çalışmalar sonucunda işyerlerinde çalışma düzenini ve koşullarını kapsayan birtakım kurallar ve kanunlar yürürlüğe konmuştur. Ancak geçen zaman içinde bu düzenlemelerin yetersiz olduğu görülmüş ve soruna daha değişik açılardan yaklaşılması gerekliliği baş göstermiştir. Bunun üzerine yapılan çalışmalar ve araştırmalar sonucunda “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” kavramı doğmuş, konuya bilimsel olarak yaklaşılmaya başlanmıştır. "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" tıbbın, tekniğin ve diğer bilim dallarının çalışma alanı olmuştur. Teknolojik gelişmenin süreklilik arz etmesi nedeniyle her gün çalışma alanlarına katılan yeni işkolları, kimyasal maddeler, makine ve teçhizatlar bu konu üzerinde çalışmanın kesintisiz olmasını ve yeni teknoloji ile karşılaşılan yeni sorunların araştırılmasını ve çözümlenmeye çalışılmasını gerektirmektedir (Durmuş 2002).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nın tanımında sağlık; fiziksel, ruhsal ve sosyal açılardan tam bir iyilik durumunu yansıtmaktadır. Tanım kapsamında, bireyin sağlığı, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönlerden bütün bir iyilik halini ifade etmektedir (Cockerman 2004). Bu tanımlama, kişilerin sağlık durumlarındaki farklılıkları ortaya koyduğu gibi, sağlıklı davranışlarla varılmak istenen amacı da belirtmektedir.

Sağlık kavramı ise, tıbbi, sosyolojik ve psikolojik açılardan farklı tanımlara sahiptir. Sağlık, her şeyden önce bireylerin ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi nitelikli temel haklarının başında gelen bir insan hakkıdır. Buna dayanarak bireyler, toplumdan ve devletten sağlıklarının korunmasını ve ihtiyaç durumunda tedavi edilmelerini talep edebilmektedirler (Okur 1992).

Sağlıklı hal, çeşitli faktörlerin bir araya gelmesi ile yükselir veya bozulur. Bu çeşit faktörlerin iyice bilinmesi ile sağlıkla ilgili bir sorunu anlamak, çözümünü bulmak mümkün olur. Bu yaklaşıma göre hastalıklar tek bir nedene bağlanamaz. Başka bir deyişle sağlıkla ilişkili nedenler çok çeşitlidir (Durmuş 2002).

İş sağığı ve güvenliğı, günümüz modern toplumlarında insana verilen değerin ve önemin bir sonucu olarak her zaman gelişmeye açık bir bilim dalı olmuştur. İş sağığı ve güvenliğı çalışmalarının amacı, iş kazaları ve meslek hastalıklarından çalışanları korumak ve daha sağılıklı bir ortamda çalışmalarını sağlamaktır. Ancak yaşadığımız ülkede ve yaşadığımız dünyada bu pek mümkün olamamıştır. Öyle ki, dünyada her yıl yaklaşık 160 milyon çalışan, iş kazaları ve meslek hastalıkları dolayısıyla yaralanmakta ve hastalanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde iş kazaları ve meslek hastalıklarının toplam maliyeti bu ülkelerin GSMH'lerinin % 1 ile % 3 arasında değişmektedir (Öğüt 2012).

Geniş anlamda işçi sağığı ve iş güvenliğı kavramı işyeri ile sınırlı sağık ve emniyet tedbirlerinin yeterli koruma sağlayamayacağını kabul eden ve işçinin sağığını ve güvenliğini etkileyen ve ilgilendiren ve işyeri dışından kaynaklanan riskleri de kapsamına dâhil eden bir kavramdır. Bu bağlamda her türlü işte çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal durumlarının iyileştirilmesi, çalışma şartlarının düzenlenmesi, çalışanların fiziksel, bedensel ve ruhsal niteliklerine uygun işlere yerleştirilmeleri, işin insana, insanın da işe uyumunun sağılanması işçi sağığı ve iş güvenliğı konuları arasındadır (Korkmaz ve Avsallı 2011).

İşçi sağığı sağılıklı bir yaşam çevresi için gereken sağık kurallarını içerirken; iş güvenliğı, daha çok işçinin yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralları ele alır (Korkmaz ve Avsallı 2011).

Ülkemizde ve dünyada iş sağığı ve güvenliğı konusu sık sık karşımıza çıkan çok önemli bir halk sağığı problemidir. Bu çalışmada da Konya ili Seydişehir ilçesindeki oto sanayi sitesinde çalışan kişilerin iş sağığı ve güvenliğı hakkındaki tutumlarını belirlemek için planlanmış ve yürütülmüştür.

1.1. İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Tanımı

1.1.1. İş Sağlığı ve İş güvenliğinin Tarihçesi

İş sağlığı ve güvenliği konusunun, günümüzdeki bilimsel anlamını kazanması, zaman içinde çeşitli evrelerden geçerek uzun tarihsel süreç içerisinde oluşmuştur. Tarih boyunca çalışma hayatındaki teknolojik gelişmeler, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki gelişmelere tanıklık etmiştir.

Çalışma hayatı ile ilgili sağlık sorunlarına ilk işaret eden bilginlerden birisi G. Agricola'dır. 16. Yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan bu bilgin, tozlu ortamda çalışmasının sağlığı bozduğuna işaret ederek, bu tür işlerde çalışanların tozdan korunmak için maske kullanmalarını öğütlemiştir. Aynı tarihte yaşamış olan bir başka bilgin de Paracelsus'tur. Bu bilgin de değişik iş yerlerinde ve özellikle de madenlerde çalışmanın bir takım riskleri olabileceğine işaret etmiştir. İş sağlığı alanındaki gelişmelere en büyük katkıyı Bernardino Ramazzini yapmıştır. İtalya'nın Padua kentinde iş yeri hekimliği yapmış olan Ramazzini (1633-1714), çalışmaları sırasındaki gözlemlerini, kendisinden önceki bilginlerin gözlemleri ile de birleştirerek bir kitap halinde yayınlamıştır. 'De Morbis Atrificum Diatriba' (çalışanların hastalıkları) adlı bu kitap, bu alandaki ilk kapsamlı ve sistematik yayındır. Bu kitapta çeşitli işlerle ilgili sağlık risklerine ve sağlık sorunlarına işaret edilmektedir. İş sağlığı konularına olan bu önemli katkısından dolayı Ramazzini bütün dünyada iş sağlığının kurucusu olarak tanınmaktadır (Bilir ve Yıldız 2004).

1819 tarihinden sonra çıkarılan yasalarla, 9 yaşından küçük çocukların çalıştırılmayacağı ve cumartesi çalışma sürelerinin dokuz saate indirilmesi şartı getirilmiştir. Bahsedilen bu yasalar kâğıt üzerinde kalmış iş güvenliği konusunda etkili olamamıştır. Ancak devletin ilk kez çalışanları koruyucu nitelikte yasal önlemler alma niyeti taşıması açısından önemlidir. Resmi anlamda iş güvenliği denetim teşkilatı kurulabilmesi için 1833 yılına kadar beklemek zorunda kalınmıştır. Bu tarihte tüm dokuma sanayinde çalışan çocukların haftalık çalışma süresi en çok 48 saat olarak saptanmış ve işçiyi koruyucu hükümlerin uygulanması için ilk kez etkili bir iş denetimi teşkilatı kurulmuştur. 1824 yılında işçilere kendi aralarında birleşme ve işverene karşı daha güçlü olma olanağı sağlanmıştır. 1842 yılında yürürlüğe giren yasa ile kadınların ve 18 yaşından küçük çocukların yeraltında

çalıştırılmaları yasaklanmış ve maden ocakları müfettişliği kurulmuştur. 1844 yılında iş yerlerinde hekimlerin sorumlulukları artırılarak sağlık açısından tehlikeli yerlerde çalışanların sağlık kontrolleri, işyeri hekimlerine verilmiştir. 1895 yılında bazı tehlikeli meslek hastalıklarının bildirilmesi zorunlu hale getirilmiş ve Thomas Morison Legge ilk hekim ve iş güvenliği müfettişi olarak atanmıştır. Thomas Morison Legge kursun zehirlenmesi gibi şarbon hastalığının da meslek hastalığı olduğunu ileri sürmüş ve konu ile ilgili tüzük kabul edilmiştir (Gürbüz 2003).

İşçilerin korunması konusunda ortak hareket edilmesi gereği zamanla daha çok hissedilmiş, uluslararası örgütlerin kurulması yoluna gidilmiştir. Birinci Dünya Savaşının başlaması iş hukukuna ilişkin ulusal ve uluslararası çalışma ve düzenlemeleri engellemiştir. Savaş sonrasında imzalanan Versay Barış antlaşması ile 1919'da Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kurularak işçi sorunlarına uluslararası düzeyde çözüm olanağı sağlanmıştır. İkinci Dünya Savasından sonra uluslararası işbirliği daha da gelişmiş, iş hukukuna ilişkin sözleşme ve tavsiye kararlarının oluşmasında ILO etkili olmuş ve 1946 yılında Birleşmiş Milletler ile imzaladığı anlaşma sonucu bir uzmanlık kuruluşu durumuna gelmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü ile işbirliği yapan birçok kuruluş, işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden önemli çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Uluslararası Çalışma Örgütünün kimyasal maddeler için saptadığı “işyerlerinde maruz kalma değerleri” ve işçi sağlığı ve iş güvenliği ilgili alınan kararlar ve oluşturulan uluslararası sözleşmeler bu konudaki sorunların çözümüne katkılar sağlamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü ile Dünya Sağlık Örgütü'nün katkılarıyla, olumsuz çalışma koşullarının düzeltilmesi amacı ile yasal düzenlemeler ve bilimsel çalışmalar yapılarak iş güvenliği mevzuatının oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ülkemizde iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi endüstrileşme ve çalışma yaşamındaki gelişmelere bağlı olarak benzer aşamalardan geçmiştir. Meslek hastalıklarının ve iş kazalarının önemli bir sorun olarak gündeme gelmesi endüstrileşmenin gelişimi ile yoğunluk kazanmıştır. Endüstrileşme sonucu üretim araçlarında ve üretim yöntemlerinde sağlanan gelişmeler iş sağlığı ve iş güvenliği sorunlarını da ortaya çıkarmıştır. Bu sorunların yoğunluğuna ve toplumsal tepkilere bağlı olarak da çözüm önerileri üretilmesi ve yaşama geçirilmesine yönelik

alışmalar iş sağlığı ve iş güvenliği konusundaki etkinliklere ivme kazandırmıştır. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de, endüstrileşmenin gelişim düzeyine bağlı olarak iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda yasal, tıbbi ve teknik çalışmalar yapılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda endüstrileşme sürecine girilemediği için bir sosyal politika ve sosyal güvenlik sistemi de gerçekleşememiştir. Ancak sosyal koruma gereksinimi her zaman var olmuştur. Aile içi yardımlaşma, meslek örgütleri ve dinsel temele dayalı öteki hayır kurumları, bu korumanın belli başlı araçları olmuşlardır. Yasal düzeydeki önlemlerin etkinliği ise çok sınırlı kalmıştır (Güzel ve Okur 2004).

İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalara, ilk olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde rastlanmaktadır. 1865 tarihli Dilaver Paşa Nizamnamesinden günümüze kadar işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yapılan ilgi ve çalışmalar çözümün hep hukuki yollarla arandığını göstermektedir (nsar 2003). Kömür üretimini artırmak amacı ile düzenlenmiş olan bu nizamname de işçiye ait çalışma, dinlenme ve tatil sürelerine ilişkin hükümler içermekteydi. Bu Nizamnameyi 1869 'da çıkartılan "Maadin Nizamnamesi" izlemiştir. Yeni Nizamname ile Dilaver Pasa Nizamnamesi'nin eksikleri tamamlanmaya çalışılmış, maden ocaklarında verimi arttırmak amaçlanmıştır (Andaç 2003). Bu iki nizamname sosyal yaşamı düzenleyen ilk belgeler ve çalışmalar olması bakımından önemlidir.

Cumhuriyet döneminde, ülkemizde sanayi gelişmeleri ile birlikte iş güvenliğine ait düzenlemeler yapılmıştır. Cumhuriyet Dönemi'ni Milli Mücadele Dönemi'yle birlikte ele almak gerekir. Milli Mücadele Dönemi'nden itibaren 1936 tarihli ilk iş kanununa kadar iş hayatını düzenleyen ve işçileri koruyucu maddeler içeren pek çok kanun çıkartılmıştır. 10 Eylül 1921'de 151 sayılı "Ereğli Kömür Havzası Maden Amelesi'nin Hukukuna Müteallik Kanun" kabul edilmiştir. Bazı araştırmacılar tarafından ilk iş kanunu olarak da nitelenmektedir (zbek 2006). Bu kanun çerçevesinde "Ereğli Kömür Havzası Maden Ocaklarında alışan İşçilerin Sıhhi İhtiyaçlarının Teminine dair Tüzük" ıkartılmış ve bu tüzükle İSG alanında önemli düzenlemeler yapılmıştır. Kanunun en önemli maddesi günlük çalışma süresinin 8 saat ile sınırlandırılmasıdır. Yasayla maden işlerinde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması, mecburi alıştırma ve zorla fazla alıştırma yasaklanmıştır. İşçiler için işçi koğuşları, hamam yapılması, işyerinde hastane, eczane ve hekim

bulundurulması zorunluluğu getirilmiştir. İş kazasına bağlı ölümlerde ölenlerin mirasçılarının işverene karşı tazminat davası açabilecekleri, işverenlerin kusurlu bulunması halinde işverenin para cezası ödemek zorunda kalması da maddelerden biridir. Ayrıca işverenler istihdam ettikleri işçilerin kayıtlarını tutmak zorundadırlar (Arıcı 1999). Bu yasanın en önemli maddelerinden biri de işyerlerinde sağlık kurallarına uyulmadığında madencilerin ruhsatname ve imtiyazlarının fesih olacağı hükmünün yer almasıdır.

Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak ülke sanayisinin geliştirilmesine yönelik pek çok yatırım yapılmıştır. Özellikle kalkınma planları ortaya konularak uzun dönemli planlar ve stratejiler belirlenmiştir. Sanayileşmede sağlanan gelişmelerin yarattığı sorunları gidermek için pek çok yasa, tüzük ve yönetmelik çıkarılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra ilk yasal düzenleme 1924 tarih 394 sayılı “Hafta Tatili Kanunu” olmuştur. Resmi ve özel kurumlarda çalışanların tümüne haftada bir gün süre ile tatil hakkı tanıyan bu yasa ile iş sağlığı açısından atılmış önemli bir adım olarak kabul edilir. 1926 tarihinde yürürlüğe giren 818 sayılı Borçlar Kanununun 332.nci maddesi ile işverene, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda hukuki sorumluluklar getirmiştir. Ülkemizde o dönemde iş yasasının bulunmaması sebebi ile işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili pek çok maddenin yer aldığı 1593 sayılı “Umumi Hıfzısıhha Kanunu” 1930 tarihinde çıkarılmıştır. Çocuk ve kadın işçilerin korunmasına, işyerlerinde işyeri hekimi bulundurulmasına, belirli büyüklükteki işyerlerinde revir ve hastane açılmasına ait kurallar konulmuştur (Makal 1999).

Bu kanun aracılığıyla sosyal alan geniş bir çerçevede tanımlanmış ve devlete bu geniş alana müdahale yetkisi veren hukukî bir zemin oluşturulmuştur. İşçi sağlığı, kadın ve çocuk sağlığına yönelik düzenlemeler bu kanunun aracılığıyla devlete bırakılmıştır. Bu kanun günümüzde yürürlükte bulunan düzenlemenin özü itibarı ile aynı olan hükümler getirmiştir. Hatta günümüzdeki yapının temellerinin bu kanun ile atıldığını iddia etmek de mümkündür. Ancak, kanunun sınırlı bir uygulama alanının ve kapsamının olması en önemli eksikliğidir (Özbek 2006).

Türkiye’nin ilk iş kanunu olan 3008 sayılı kanun 08.06.1936 yılında çıkarılarak 15.06.1937 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde ilk kez devlet, bütün yönleri ile işçi ve işveren ilişkilerine doğrudan müdahale etmiştir. Bu yasa ile iş

güvenliği ilk kez düzenli, ayrıntılı ve sistemli bir düzenlemeye kavuşmuş, işçilerin işyeri tehlikesine karşı bütün yönleri ile korunması amacı izlenmiştir (Şardan 2005). 3008 sayılı İş Kanunu'nun 107'nci maddesinde Sosyal Sigortaların kademeli olarak kurulması ve temel ilkeleri belirlenmiştir. Yasa hükümlerine göre, 1 yıl içinde çıkarılması öngörülen sosyal sigortalar sisteminin kurulmaya başlanması ancak, 1945 yılında olmuştur. 2. Dünya Savaşı, bütün ülkelerin olduğu gibi ülkemizin de ekonomisini sarsmış, savaş öncesine kıyasla büyük kitlelerin yaşam düzeylerinde gerilemeler olmuştur. Bu nedenle, bir güvenlik sistemine her zamandan daha fazla gereksinim duyulmaya başlanmıştır. Savaş sonrasının sosyal politika anlayışları ülkemize de yansımış, iş kazaları meslek hastalıkları ve analık sigortaları kurulmuştur. 28 Ocak 1946 tarih 4841 sayılı Çalışma Bakanlığı kuruluş yasasının birinci maddesi ile Bakanlığın görevleri arasında sosyal güvenlikle yer almıştır. İş sağlığı ve iş güvenliğine yönelik çalışmaların tek elden yürütülmesi amacıyla Çalışma Bakanlığı'nın kurulması sonrasında bu görev İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bunun sonucunda 81 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin 9. maddesinin onanmasına dair 5690 sayılı Yasa 13 Aralık 1950 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yasa gereği olarak işyerlerinin iş sağlığı ve iş güvenliği yönünden denetimini yapmak, çalışma yaşamını düzene koymak, yol gösterici uyarılarda bulunmak üzere hekim, kimyager ve mühendis gibi teknik elemanların görevlendirilmesi ile ilgili 174 sayılı yasa çıkarılmıştır. Adı geçen yasanın onayından sonra ilk kez 12 Ocak 1963 tarihinde İstanbul ve sonrasında Ankara, Zonguldak, İzmir illerinde İş Güvenliği Müfettişleri Grup Başkanlıkları kurulmuştur. Daha sonra Bursa, Adana, Erzurum gibi illerde de kurulan ve sayıları artırılan grup başkanlıkları ile işyerlerinin iş sağlığı ve iş güvenliği yönünden denetimi çalışmaları yoğunlaştırılmıştır.

1967 yılında 1936 yılında yürürlüğe giren İş Kanunu sosyal ve ekonomik gelişmeler karşısında yetersiz kaldığı için yerine 931 Sayılı İş Kanunu kabul edilmiştir. Bir süre sonra Anayasa Mahkemesi 931 Sayılı İş Kanunu'nu şekil yönünden iptal etmiştir. Bu yasa sadece 39 ay süreyle yürürlükte kalabilmiştir (Arıcı 1999).

25.08.1971 tarihinde 1475 sayılı İş kanunu çıkarılmıştır. Bugün yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerin büyük bir bölümü 1475 sayılı İş Kanununa

dayanılarak çıkarılmıştır. 17.07.1974 tarihinde yürürlüğe konan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile işçi güvenliği ile ilgili yasalar SSK altında toplanmıştır. Adı geçen yasanın 11. maddesinde ve diğer maddelerinde, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası tarafından işçilere ve hak sahiplerine sağlanacak yardım ve ödemeler belirtilmiştir. Hızla gelişen teknolojiye uyum sağlayabilmek için 1475 sayılı İş Kanununun güncellenmesine ihtiyaç duyulmuş, 10.06.2003 tarihinde 4857 sayılı İş Kanunu çıkarılmıştır. Çalışma hayatımızı yeniden düzenleyen yeni iş kanununun birçok maddesi doğrudan ve dolaylı olarak iş sağlığı ve iş güvenliği ile ilgilidir. 1475 sayılı İş Kanunundaki “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” kavramı yerine 4857 sayılı yeni iş kanununda daha geniş ve kapsamlı olan “İş sağlığı ve güvenliği (İSG)” kavramı kullanılmıştır. Dar anlamda İSG, işçinin sağlık ve emniyetinin işyeri sınırları ve iş dolayısıyla doğan tehlikelere karşı korunmasını anlatırken; bunun tam olarak yeterli olmadığı görülerek sadece iş yerinde değil iş yeri dışında da işçinin sağlık ve güvenliğini olumsuz etkileyebilecek risklere karşı önlem almayı ifade eden iş sağlığı ve iş güvenliği tanımı kullanılmaya başlanmıştır.

1.1.2. İş Sağlığının Tanımı

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) uzmanlarının 1950 yılındaki ortak toplantısında iş sağlığının tanımı şu şekilde yapılmıştır: ‘iş sağlığı, bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üstün düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarıdır’(Bilir 1997).

Bilinmesi gereken bir nokta “ İş sağlığı ve iş güvenliği ” kavramı, iş kazalarıyla, meslek hastalıklarının matematiksel toplamı veya suni olarak yaratılmış “iş sağlığı” ve “iş güvenliği” kavramlarının yapıştirılmasıyla oluşmadığıdır. Bu iki kavram hukuk sistemimizde bir bütün olarak ele alınmakta ve hiçbir yasa ve tüzükte tek olarak dile getirmemektedir. Bunun bir ekip işi olduğu unutulmamalıdır (Fişek 1989).

Dar anlamda iş sağlığı ve iş güvenliği; işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre şartları sebebiyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları ve mesleki risklerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ile ilgilenen bir bilim dalıdır. Geniş anlamda ise bir kuruluşun gerçekleştirdiği faaliyetlerden etkilenen tüm insanların (çalışanların, geçici işçilerin, alt yüklenici çalışanlarının, ziyaretçilerin, müşterilerin

ve işyerindeki herhangi bir kişinin) sağlığına ve güvenliğine etki eden faktörleri ve koşulları inceleyen bilim dalı olarak tanımlanabilir.

İşçi sağlığı sağlıklı bir yaşam çevresi için gereken sağlık kurallarını içerirken; iş güvenliği, daha çok işçinin yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralları ele alır (Demircioğlu ve Centel 2002).

Diğer bir tanım ise: “İşyerlerinde işin yürütülmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan istemli ve bilimsel çalışmalardır” (ÇSGB 1998).

İş sağlığı, iş yapan bütün canlıların sağlıklarını koruyan ve geliştiren bir ideoloji niteliğindedir (Sabuncu 2005). İş sağlığı, iş ve işin zorlukları ile işi yapan ve bu zorluklara katlanan kişiler arasındaki ilişkileri incelemektedir. Artık çalışanlar da çalışma koşullarının ve çalışma ortamının iyileştirilmesinden kazançlı çıkacak ilk grup olmaları nedeniyle bu alanda aktif olarak rol almaktadırlar. Oysa geçmişte işyerinde sağlık koşullarının denetiminden işveren, iş güvenliği ve tıp hizmetleri ya da yetkili organları sorumlu tutulmuştur. Bugün ise iş sağlığı alanında işçilerin giderek artan bir yer ve sorumluluk üstlendikleri görülmektedir.

Günümüzde iş sağlığının amaçları çok genişlemiştir. İş sağlığı sadece mesleksi zararları önlemek değil, bunlardan başka ve daha ileri bir amaç olan çalışanların daha iyi sağlık kapasitesine kavuşmasını, insan ile iş arasında uyum sağlanmasını da kapsar duruma gelmiştir. Hatta gelişmiş ülkeler bu amaçlardan da öteye gidildiği söylenebilir. Bu durum çalışan için işten hoşnutluk, üstün bir hayat standardı gibi konuları gündeme getirmiştir (Akbulut 1996).

1.1.3. İş Güvenliğinin Tanımı

İş Güvenliği, işyerlerini işin yürütümü nedeniyle oluşan tehlikelerden uzaklaştırmak ve sağlığa zarar verebilecek koşullardan arındırarak, daha iyi bir çalışma ortamı sağlamak için yapılan sistemli çalışmalar şeklinde tanımlanabilir (Gerek 2000).

Güvenliğe ilişkin çeşitli tanımlara rastlanılmaktadır. Güvenlik, genel olarak mevcut ortamda kabul edilebilir düzey ve bu düzeyi korumak için zamansız ölüm,

yaralanma ya da endişe verici koşulların var olma olasılığını azaltma anlamındadır. A.Manuele'nin tanımına göre güvenlik, risklerin kabul edilebilir düzeyde olduğu her durumdur. Abdul Raouf ve B.S. Dhillon da güvenliği, insan yaşamı ve etkinliğini koruma ve örgütün her bir misyonu bakımından doğabilecek zararların önlenmesi olarak tanımlamışlardır. Bir diğer anlatımla güvenlik, iş kazasına bağlı yaralanma ve ölüme, meslek hastalığına, teçhizat ya da mal mülk kaybına ya da zararına neden olabilen koşullardan uzak olma biçiminde tanımlanabilir. Bu bağlamda güvenlik, iyi teknik dizayn, nitelikli üretim ve organizasyon bileşiminin bir sonucudur. Öte yandan M.K. Strasser, J.E. Aaron ve R.C. Bohn daha ayrıntılı bir yaklaşım ve ifade kullanarak kavramı, “güvenlik, insan davranışının değişiminden ve/veya tehlikelerin olasılığını azaltmak için fiziki çevrenin dizayn edilmesinden ortaya çıkan bir koşul ya da durumdur, bu suretle kazalar azalır biçiminde belirtmişlerdir. Ayrıca, Lars Harms Ringdahl güvenliği riskin karşıtı olan bir sistem olarak nitelendirmiş ve bireyin yaralanmasına ya da tesise ya da çevresine zarar verebilen belirli faktörlerden arınmış bir sistem şeklinde tanımlamıştır (Ringdahl 1993).

Güvenlik kavramına ilişkin tanımların içerik ve yaklaşımları birbirinden farklı olmasına rağmen, bunların ortak noktası güvenliğin kazaları önleme ve azaltma düşüncesine dayanmasıdır. Bu çerçevede iş yerinde işin yürütülmesi sırasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalara iş güvenliği denilmektedir. Buna paralel olarak iş güvenliği, üretim faaliyeti sırasında insan ögesinin korunmasını esas alan faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır. İş güvenliği kavramından, işverenin, işçinin gerek çalıştığı işyeri koşullarından gerekse işin niteliğinden doğabilecek tehlikelere karşı korunması amacıyla alması gereken önlemler anlaşılmaktadır (Akbulut 1996).

İş güvenliğinin özünde çalışanların işten, iş ortamından ve çalışma dolayısıyla maruz kalabilecekleri risklere karşı korunmaları amacı yer almaktadır. Bu amaç doğrultusunda ele alındığında hukuki açıdan iş güvenliği, işin yapılması sırasında işçilerin karşılaştıkları risklerin ortadan kaldırılması ya da azaltılması konusunda işverene kamu hukuku temelinde getirilen yükümlülüklerle ilişkin kurallar bütünü biçiminde ifade edilmektedir (Demirbilek 2005).

Başka bir anlatımla iş güvenliği, işyerlerindeki çalışma koşullarının sağlık ve

güvenlik içinde olmasının temin edilmesi ve bunun sonucunda iş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltan bilim dalı olarak tanımlanabilir. İş güvenliği, işletmedeki araç-gereçlerin, makinelerin ve özellikle çalışanların aksamadan işlevlerini sürdürmelerini temin etmek için tehlike ve iş kazalarından uzak bir çalışma ortamının sağlanmasına yönelik alınan fiziksel önlemlerdir (Doğan 1998). Geniş anlamda ele alınırsa iş güvenliği, devletin, bireysel iş ilişkisinin toplumsal niteliğini işçi yararına güvence altına almak amacıyla, iktidar araçlarını seferber etmesini içermektedir.

İş güvenliğinin sağlanmasında en önemli unsur insandır. İş güvenliği tekniği öncelikle insanı korumayı amaçlar. Ancak, işyerlerindeki diğer girdilerin (makineler, hammadde, bina ve tesisat) bozulmasının, zarar görmesinin önlenmesi de iş güvenliğinin yöneldiği diğer alanlardır. Bu anlamda, iş güvenliğini bozan iki faktör vardır. Bunlardan biri emniyetsiz durum, diğeri de emniyetsiz harekettir. Emniyetsiz durumların büyük kısmı ile emniyetsiz hareketlerin tamamı insan unsuru tarafından yaratılmaktadır. Emniyetiz durumların ve emniyetsiz hareketlerin ortadan kaldırılması iş güvenliğinin sağlanmasında önemli adımların atılmasını sağlayabilir (Aytekin 1991). İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde teknik gelişmeler kadar hukuki düzenlemelerin de büyük önemi vardır. Teknik gelişmeler çok önemli olmakla beraber, hukuki düzenlemelerin de bu teknik gelişmelere uygun olarak yeniden ele alınması gerekir. Bir başka anlatımla, teknik iş güvenliği önlemleri hukuk kuralları haline dönüştürülmelidir. Ayrıca, bu kuralların uygulanmasını sağlamak için hukuki yaptırımlar da öngörülmelidir. İş güvenliği kuralları uzun bir uygulamanın sonucunda kazanılan deneyimlerin ürünüdür. Bu yüzden, iş güvenliği mevzuatı hazırlanırken uluslararası normların da göz önünde tutulması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Ancak, ülkenin sosyal ve ekonomik durumu ile hükümet ve yasa koyucunun politik eğilimleri de iş güvenliği mevzuatının oluşmasında önem taşır. Mevzuat oluşturulurken dikkat edilmesi gereken önemli diğer bir nokta da, getirilen kuralların ülkenin ihtiyaçlarını karşılaması, ülkenin koşullarına uymasıdır. Bu düşüncelerden hareketle günümüzde iş güvenliği, iş hukukunun ve sosyal güvenlik hukukunun belirli yönleriyle ilişkili özel bir dal görünümü almıştır. Hatta bazı ülkelerde bağımsız özel iş güvenliği yasaları çıkartılmıştır.

Sonuç olarak günümüzde geldiğimiz durum iş güvenliği ile alakalı olarak

yapılan araştırmalar, incelemeler sonucunda hem ekonomik hem de sosyal açıdan çalışan durumları gün geçtikçe iyileşme göstermektedir.

1.1.4. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Temel İlkeleri

İşçilerin sağlığının korunması ve geliştirilmesi, toplumun sağlığına yönelik çalışmalar içinde önemli ve vazgeçilmez bir yer tutmaktadır. İşçi sağlığının boyutlarını da ortaya koyan şu temel ilkeler sıralanabilir (Gökpınar 2004).

- Temel görev, koruyucu hizmetlerdir.
- İş ile onun sağlık yönü birbirinden ayrılamaz.
- Öncelikle üzerinde durulması gereken insandır. Üretim ikinci plandadır.
- İşçi sağlığı iş güvenliği, her işte çalışanların sağlığı ile ilgilidir.
- İşçi sağlığı iş güvenliği, yalnızca iş kazalarıyla meslek hastalıklarından oluşmamaktadır.
- İş kazalarıyla meslek hastalıkları önlenebilir nitelikte olgulardır. Dolayısıyla varlıkları, gerekli önlemlerin alınmadığının göstergesidir.
- İşçi sağlığı iş güvenliği konusunda, sürekli olarak savunma halinde değiliz. Yalnızca işçinin sağlığının korunması değil, geliştirilmesi de amaçlanmaktadır.
- Yaşama ve çekişme koşulları birbirinden ayrılmaz.
- Çalışmaları ve çalışmayan (işsizlik, grev vb.) dönemler birbirinden ayrılmaz.
- İşçi ve ailesinin sağlığı arasında doğrudan bağlantılar vardır.
- İşçi sağlığı iş güvenliği birbirinden ayrılmaz.
- İşçi sağlığı iş güvenliği, çok-bilimli (multi-disipline) bir konudur.
- Tıp bilimleri ile ilgilidir. Bunlar içerisinde tek tek uzmanlık dallarıyla ilgisinden söz edilirken, halk sağlığı ile yakın ilgisine dikkat çekmek gerekmektedir. İşçi sağlığı konusu, halk sağlığının içinden doğmuş ama çok özel koşulları dolayısıyla, farklılaşarak ayrı bir bilim dalına dönüşmüştür.
- Mühendislik bilimleri ile ilgilidir. İşçi sağlığı iş güvenliğinin mühendislik bilimleri ile ilgisini iki kümede toplamaktayız. Bunlardan biri dolaylı katkılardır; doğrudan işçinin sağlığını korumak amacıyla yapılmayan ama dolaylı olarak böyle bir hizmet de gören uygulamalardır. Bunlar arasında, yangına yönelik önlemleri, kaldırma - iletme araçlarının (vinç vs.), basınçlı kapların, elektrik

sisteminin periyodik kontrollerini sayabiliriz. Diğer bir küme de mühendislik bilimlerinin yaptığı dolaysız katkılardır. Bunlar arasında, ortam ölçümlerini, işyeri ortamına yönelik toplu önlemleri (havalandırma, ayırma, yaş çalışma vb.) sayabiliriz.

- Sosyal bilimleri ile ilgilidir. Hukuktan, eğitime; sosyal güvenlikle işletme bilim dallarına; psikolojiden, sosyoloji ve sosyal antropolojiye kadar bir çok bilim dalı, işçi sağlığı iş güvenliği ile ilgilenmektedir.

- İşçi sağlığı iş güvenliği bir ekip hizmetidir. Bu çok-bilimli karakterinin bir uzantısı olarak, eş güdün halinde ve çok sayıda uzmandan oluşan bir hizmetin sunulması zorunluluk olmaktadır.

- İşçi sağlığı hizmetlerinde kurumlar arası işbirliği zorunludur,

- İşçi sağlığı iş güvenliği tüzecinin odak noktasında işyeri hekimi bulunmaktadır.

- İş hukuku tüzecisi bir bütündür.

- Hukuka saygı bir bütündür.

- Konunun ekonomik boyutu, hizmet planlayıcılarından sunucularına kadar herkesi ilgilendirir.

- Bireysel çabalarla ve tek bir işyerinde “mükemmeli yaratma” düşü ile istenilen sonuç elde edilmez.

- Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, işçi sağlığı alanındaki ilgilerin de sürekli olarak yenilenmesini getirmekte, dolayısıyla sürekli eğitimi zorunlu kılmaktadır.

- İşçi sağlığı iş güvenliğinde, araştırma, istatistik ve tarama çalışmaları çok önemli bir yer tutar.

- İşçilerin sağlığını korumak ve geliştirmek, temelde bir işveren yükümlülüğüdür.

- İşçi sağlığı iş güvenliği hizmetlerinin başarısı, bundan yarar sağlayanların sahiplenmesi ile doğru orantılıdır.

İşçilerin sağlığını koruyabilmek ve geliştirebilmek, sağlıklı yaşam sürelerini uzatabilmek, yukarıdaki temel ilkeler doğrultusunda uygulamayı yönlendirmeyi gerektirir. Bu uğraş, aynı zamandaki yaklaşımdaki yanlışlıkları sergilemekten ve aşmaktan da geçmektedir. Dünya deneyimi, aynı yaklaşımı benimseyen, aynı amacı paylaşan insanların dayanışmasından ve birlikte uğraş vermesinden daha güçlü ve etkili bir kaldıraç geliştirebilmiş değildir (Gerek 2000).

1.1.5. Tanımlar ve Teknik Terimler

Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye **işçi** denir.

İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara **işveren** denir.

İşveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere **işveren vekili** denir.

İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan veya olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime **işyeri** denir.

İş yeri hekimi: En az 50 işçi çalıştıran iş yerlerinde işverenler "İşyeri Sağlık Birimleri" kurmakla yükümlüdür. İşçi sağlığı hizmetleri ile görevli bu birim bir hekim tarafından yönetilir. İşte bu hekime, işyeri hekimi denir.

İşyeri hekiminin görevi hasta bakmak değildir. Bu ancak işveren ile SSK arasında yapılan bir anlaşma ile işyeri hekimine verilen ek bir görevdir. Bu nedenle işyeri hekiminin ilk önce mevzuatın öngördüğü işçi sağlığı hizmetlerini yerine getirmesi, sonra SSK'ya ait hasta muayene ve tedavi etmek işini yapması gerekir. Çalışma ortamının özelliklerini belirlemek sağlığa zararlı olanları önlemek, iş kazaları ve meslek hastalıklarını takip ederek gerekli önlemleri aldirmek ve işçilerin kişisel sağlık bilgisi, işçi sağlığı, beslenme ve kişisel koruyucular konuları gibi önemli sağlık konularında eğitimlerini sağlamaktır.

Tehlike: İnsan yaralanması/ölümüne, mal ve çevre hasarına ya da bunların bir kombinasyona yol açabilecek fiziksel durum. Sakatlık, sağlık problemi yaratan, mala veya çalışma ortamına zarar veren ya da tüm bunları kapsayan ve potansiyel zarar içeren durum veya kaynaklar.

Denetim: Çeşitli faaliyetlerin ve bunların sonuçlarının planlananlara uygun olup olmadığına karar vermek, bu planların verimli şekilde uygulanıp uygulanmadığı kontrolüne, organizasyonun politikası ve hedeflerine ulaşmak için faaliyetlerinin uygunluğunu tespit amacıyla yapılan düzenli kontrol.

Risk: oluşmakta olan ve tehlikesi tespit edilmiş bir olayın olasılık ve

sonucunun (sonuçlarının) birleşimi.

Risk Değerleme: Riskin göze alınır ya da alınamaz olduğuna karar verme ve büyüklüğünü tahmin etme süreci.

Sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi: İşyerinde sağlık ve güvenlik konularında işçileri temsil etmeye yetkili kişiyi.

Önleme: Mesleki riskleri önlemek veya azaltmak için işyerinde yapılan işlerin bütün aşamalarında planlanmış veya alınmış önlemlerin tümünü kapsar (iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliği 2013).

1.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde toplam nüfusun yarısına yakın bir bölümünü çalışanlar oluşturmaktadır. Gelişen teknoloji ve sanayileşme ile birlikte işyerlerindeki kötü çalışma koşulları iş sağlığı ve güvenliğini ve buna bağlı olarak da toplum sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Sanayileşmiş ülkeler, günümüzde iş sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi çabalar harcamak zorunda kalmışlardır. Söz konusu ülkelerin hepsi iş kazalarını ve meslek hastalıklarını olabildiğince en düşük düzeyde tutmak için uğraşmaktadırlar. Bu bağlamda, gelişmiş ülkelerde iş sağlığı ve güvenliği konusunun bağımsız bir bilim dalı haline geldiği ve genel toplum sağlığı içinde koruyucu sağlık hizmetlerinin önemli bir bölümünü oluşturduğu söylenebilir (Gerek 2000).

1.2.1. İşçi Açısından Önemi

Dünya'nın neresinde olursa olsun yaşayan her insanın hayatı kutsaldır. Irk, soy, inanç, cinsiyet, yaş, meslek farkı gözetilmeksizin herkesin yaşam hakkı en yüksek düzeyde güvence altına alınmalıdır. Ancak bunların içinde öyle bir grup vardır ki, bunlar, yaşamlarını ruh ve beden sağlığı içinde sürdürebilmeleri sayesinde hem kendileri hem de bakmakla yükümlü oldukları yakınlarının ekonomik ve sosyal bakımdan yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayan, çalışan insanlardır. Bugünün sanayileşmiş toplumlarında her yıl milyonlarca iş kazası ve meslek hastalığı meydana gelmektedir. Bunların sonucunda da işçilerin bazıları hayatını kaybetmekte, bazıları sakat kalmakta bazıları da hafif şekilde yaralanmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ödenen bedel, maddi ve manevi olarak hesaplanamayacak

kadar yüksektir (Ofloğlu 2000).

İş sağlığı ve güvenliği konusunun kapsadığı en önemli kesim de işyerlerindeki çalışanlardır ve İSG, çalışanların işyerlerinde sağlıklı ve güvenli koşullarda çalışmaları için gerekli faaliyetleri içerir. O açıdan İSG konusu, tehlikeli çalışma koşullarında çalışanlar için oldukça önemlidir. Güvenlik önlemleri alınmış bir işyeri ortamında çalışmak, her şeyden önce işçinin moral yönünden güvenli ve sağlıklı olmasını getirecektir. İşçi, verimli bir biçimde çalışarak üretim sürecine katkı sağlayacaktır. Aksi takdir de güvenli olmayan bir işyerinde işçinin moralinin bozulması, yaptığı işin de kalitesini düşürür ve işin yavaşlamasına neden olur (Tekin 1991). İSG tedbirlerinin alınmasında işçilerin güvenliği oldukça önemli olduğu için bu konu üzerinde ayrıntılı biçimde durulmalı, önlemlerin alınmasında işçilerin talep ve görüşlerine de başvurulmalıdır. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışan işçiler, hem kendileri hem işletmeleri hem de ülke ekonomisi açısından olumlu katkılar sağlayacaklardır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının işçi ve ailesi üzerindeki olumsuz etkileri aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir.

- İşçinin normal tedavi dışında evde bakım, bakıcı temin etme, tedavi veya protez uygulama için sağlık merkezlerine gidip gelme masrafları,
- İlk etapta işçinin çalışmadığı süre içinde ücret kaybı,
- Eğer kaza ya da hastalık işçinin mesleğinde normal çalışmasını ve yükselme imkânlarını önlemiş ise gelecekteki ücret kayıpları,
- İşçinin fiziksel aktivitesindeki azalma nedeniyle sosyal yaşamındaki değişiklikler,
- İş kazası işçinin görevinde değişmeye ve özellikle de daha değişik statüde bir görev almaya neden olmuş ise ortaya çıkan sıkıntı ve ızdırapların maliyeti,
- Sürekli organ kaybında fiziksel ve psikolojik etkilenme ve yeni ilgi alanları bulmada zorluklar,
- Özel bakıma muhtaç ise, ailenin diğer bireylerinin ona bakabilmek amacıyla çalışamaması durumunda oluşabilecek maddi kayıplar,
- Aile üyelerinin moral kaybı ve diğer sosyal ilişkilerinin bozulması, toplumdan tecrit edilmenin maliyeti,

– Eğer işçi ölmüş ise, eşi ve çocuklarının maruz kaldığı ya da gelecekte ortaya çıkabilecek her türlü sosyal ve ekonomik kayıplar.

– Bu oluşan kayıplar kısa vadede işçiyi ve yakın çevresini etkiliyor gibi görünse de, uzun vadede düşünüldüğünde bütün toplumu etkilediği görülecektir. Bu nedenle iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi ya da en aza indirilmesi gerekmektedir.

1.2.2. İşveren Açısından Önemi

İşyerinde işçilerden birinin kazaya uğraması işçi için olduğu kadar işveren açısından da büyük önem taşımaktadır. İş kazası işin akışını durdurarak üretim temposunu yavaşlatmakta, üretim ve verimlilik kaybına neden olmaktadır. Meydana gelen her kaza, büyüklüğü ne olursa olsun işveren açısından bir maliyet yaratmaktadır. Bu maliyetler şöyle sıralanabilmektedir:

Öncelikle işçiye yapılacak yardımın türü ve miktarı ülkelerin mevzuatına göre değişmektedir. Kaza nedeniyle makine ve teçhizatlar da meydana gelen zararlar bu aletlerin iş göremez duruma gelmesine neden olmaktadır. Bazı kazalar ise, makine ve teçhizat pahalı ve uzun zaman gerektiren tamir işlemini gerekli kılmaktadır. Makinenin uzun süre kullanılmaması ise üretim kaybına yol açmaktadır.

Meydana gelen kaza, kazaya uğrayan işçinin moralini olumsuz olarak etkilediği gibi diğer işçiler açısından da bir huzursuzluk ortamı yaratmaktadır ve moralin düşmesine neden olmaktadır. Kazaya uğrayan işçinin çalışamaz duruma gelmesi halinde yeniden işçi alınması gerekmektedir ve yeni işçinin işe alınması, yerleştirilmesi, eğitilmesi, işletmeye uyumunun sağlanması hem zaman hem de para kaybına neden olmaktadır.

İş yerinde çalışan işçisinin, bir iş kazasına uğraması ya da meslek hastalığına yakalanması işveren için de kuşkusuz ayrı bir üzüntü kaynağıdır. Böyle bir durumda işverene büyük sorumluluklar düşmektedir. Her şeyden önce işçinin sigortalı olması gerekmektedir. Eğer sigortalı değilse işçi için yapılacak tüm masraflar işveren tarafından karşılanacaktır.

Amerikalı araştırmacı H.W. Heinrich'e göre, bir işletmede verimliliği artırmaya yönelik çabalar, iş güvenliğini sağlamaya yönelik çabalarla benzerdir ve bu

yolla kullanılacak yöntemler de aynıdır. Araştırmaya göre; kazalardan korunma yöntemleriyle üretim hatalarını kontrol altına alma yöntemleri arasında benzerlikler vardır. Çalışma ortamının iyileştirilerek iş güvenliğinin sağlanması, işin akışını durduran insan, makine, malzeme, ürün ve zaman kaybına neden olan koşulları ortadan kaldıracaktır. İş güvenliğine yönelik çabalar aynı zamanda maliyetlerin düşmesi ve ürün düzeyindeki artışları da beraberinde getirecektir (Tekin 1991).

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Konya ili Seydişehir ilçesi oto sanayi sitesi içerisinde çalışmakta olan bireylerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki bilgi ve durumlarının değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma, betimsel tipte bir saha araştırması olarak planlandı.

2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Seydişehir, 2013

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini ve örneklemi Seydişehir Oto Sanayi Sitesindeki 181 iş yerinde 340 çalışanın oluşturması planlanmıştır.

2.4. Veri Toplanması

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından kişilere uygulanması amacıyla hazırlanan çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki tutumlarını anlamaya yönelik anket ve bu anket formunda bulunan anketör gözlemleri oluşturmaktadır.

Bu anketteki 23 sorudan ilk 10 tanesi kişinin kendisiyle ilgili, yaşı, medeni durumu, eğitim durumu, mesleği, çalışma saatleri gibi sorulardan oluşmuştur. Diğer 13 soru ise kişinin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki tutumlarını belirleyen sorulardır.

Anket formunun son bölümünde oluşan anketör gözlemi kısmı ise 13-17 arası sorulara kişilerin verdiği cevap ile anketörün gözlemini karşılaştırmak için düzenlenmiştir.

2.5. Etik Durum

Araştırmanın etik izni Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Etik Kurulundan alındı (Tarih: 26.03.2013 Sayı: 86). Çalışmaya kişiler gönüllü olarak katıldılar ve katılmayı kabul edenler onam formunu imzaladılar.

2.6. Veri Analizi

Çalışmada anket formundan elde edilen veriler değerlendirilirken, istatistiksel analizler için Statistical Package for the Social Sciences (S.P.S.S.) 17.0 for Windows

programı kullanıldı.

Anketteki tüm sorular için frekans ve yüzde kullanıldı (Tablo 1-20). İş sağlığı ve güvenliği sorularının yaş, medeni durum, eğitim durumu, yapılan iş, mesleği isteyerek seçme durumu, çalışılan yıl, günlük çalışılan süre, kronik hastalığı olma durumu, kronik hastalık türü, sürekli ilaç kullanma durumu, sürekli kullanılan ilaç türü değişkenlerine göre karşılaştırmasında (Tablo 21-30) Ki-Kare bağımsızlık testi kullanıldı. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p<0,05$) olarak alındı.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ankete katılan çalışanların demografik özellikleri (çizelge 3.1.) incelendiğinde katılımcıların % 40,1 i 18 ile 29 yaşları arasındadır. Katılımcıların % 90,1 i evlidir. Katılımcıların 27'si (%8,9) ilkokul, 141'i (% 46,4) ortaokul, 131'i (% 43,1) lise, 5'i (% 1,6) yüksekokul mezunudur. Katılımcıların 282'sinin yani % 92,8 inin kronik hastalığı bulunmamaktadır.

Çizelge 3.1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı.

Demografik değişken	Grup	n	%
Yaş	18-29 yaş	122	40,1
	30-44 yaş	109	35,8
	45 ve üzeri	73	24
Medeni durum	Evli	274	90,1
	Bekar	27	8,9
	Ayrı/Eş vefat	3	1,0
Eğitim durumu	İlkokul	27	8,9
	Ortaokul	141	46,4
	Lise-yüksekokul	136	44,7
Kronik hastalık durumu	Evet	22	7,2
	Hayır	282	92,8
Kronik hastalıklar	Hipertansiyon	6	2,0
	Diyabet	5	1,6
	KOAH	3	1,0
	ASTİM	3	1,0
	Dermatit	3	1,0
	Kronik kalp yetmezliği	2	0,7
Sürekli ilaç kullanma durumu	Evet	21	6,9
	Hayır	283	93,1
Kullanılan ilaç türleri	Antihipertansifler	6	2,0
	Antidiyabetikler	5	1,6
	Bronkodilatörler	3	1,0
	Steroidler	3	1,0
	Kortikosteroidler	3	1,0
	Beta blokörler,	2	0,7
	diüretikler		

3.2. Katılımcıların Mesleki Özellikleri

Katılımcıların % 73'ü mesleği isteyerek seçmiştir. Çalışanların % 39.5 i 5 yıldan az çalışıyor. % 60.5 i ise 8-9 saat kadar çalıştığı görülmektedir.

Çizelge 3.2. Katılımcıların mesleki özelliklerine göre dağılımı.

Değişken	Grup	n	%
Mesleği isteyerek seçme durumu	Evet	222	73,0
	Hayır	82	27,0
Çalışma Yılı	5 yıldan az	120	39,5
	5-9 yıl	80	26,3
	10 yıl ve üzeri	104	34,2
Günlük çalışma süresi	8-9 saat	184	60,5
	10-11 saat	120	39,4
Çalışılan iş	Oto elektrik	17	5,6
	Oto tamir	38	12,5
	Fren-balata	22	7,2
	Rot-balans	26	8,6
	Yedek parça satışı	29	9,5
	Radyatör tamiri	31	10,2
	Oto kaporta	13	4,3
	LPG	15	4,9
	Oto cam	16	5,3
	Oto boyama	15	4,9
	Aşçı	4	1,3
	Garson	6	2,0
	İş makinesi tamiri	21	6,9
	Oto döşeme	13	4,3
	Oto yıkama	18	5,9
	Lastik tamir	16	5,3
	Traktör tamir	4	1,3

3.3. Katılımcıların Çalışma Hayatı Boyunca İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Alma Durumu

Katılımcıların 290'ı (% 95,4) iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almamıştır.

Çizelge 3.3. Katılımcıların çalışma hayatı boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	14	4,6
	Hayır	290	95,4

3.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Alan Katılımcıların Aldıkları Eğitimleri Pratikte Kolayca Uygulayabilme Durumu

İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alan katılımcıların % 78.5 i iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin pratikte kolayca uygulanabilir olmadığı görüşündedir.

Çizelge 3.4. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alan katılımcıların aldıkları eğitimleri pratikte kolayca uygulayabilme durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	3	21,5
	Hayır	11	78,5

3.5. Kullanılan Araç Gereçlerin Vücut Ölçüleriyle Uygun Olması

Katılımcıların 254'ü (% 83,6) kullandığı araç gereçlerin vücut ölçülerine uygun olduğu görülmüştür. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların verdikleri cevaplardan “evet”, “hayır” ve “kararsızım” ifadelerinin tümü doğru kabul edilmiştir.

Çizelge 3.5. Kullanılan araç gereçlerin vücut ölçüleriyle uygun olma düşüncesine göre dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı f	Katılımcı %	Gözlemci			
				Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	254	83,6	254	100,0	0	0,0
	Hayır	23	7,6	23	100,0	0	0,0
	Kararsızım	27	8,9	27	100,0	0	0,0

3.6. İşyerinin Büyüklüğünün Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların 278'i (% 91,4) işyerinin büyüklüğünün yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 24'ü (% 92,3) doğru, 2'si (% 7,7) yanlış; “hayır” cevaplarının 190'ı (% 68,3) doğru, 88'i (% 31,7) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.6. İşyerinin büyüklüğünün yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	26	8,6	24	92,3	2	7,7
	Evet	278	91,4	190	68,3	88	31,7

3.7. İşyerinin Amaca Uygunluğunun Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların 268'i (% 88,2) işyerinin amaca uygunluğunun yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 34'ü (% 94,4) doğru, 2'si (% 5,6) yanlış; “hayır” cevaplarının 180'i (% 67,2) doğru, 88'i (% 32,8) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.7. İşyerinin amaca uygunluğunun yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	36	11,8	34	94,4	2	5,6
	Evet	268	88,2	180	67,2	88	32,8

3.8. İşyerinin Aydınlatmasının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların 294'ü (% 96,7) işyerinin aydınlatmasının yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 7'si (% 70) doğru, 3'ü (% 30) yanlış; “hayır” cevaplarının 207'si (% 70,4) doğru, 87'si (% 29,6) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.8. İşyerinin aydınlatmasının yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	10	3,3	7	70,0	3	30,0
	Evet	294	96,7	207	70,4	87	29,6

3.9. İşyerinin Havalandırmasının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların 217'si (% 71,4) işyerinin havalandırmasının yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 60'ı (% 69) doğru, 27'si (% 31) yanlış; “hayır” cevaplarının 154'ü (%71,0) doğru, 63'ü (% 29) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.9. İşyerinin havalandırmasının yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	87	28,6	60	69,0	27	31,0
	Evet	217	71,4	154	71,0	63	29,0

3.10. İşyerinin Isısının Yeterliliği Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların 252'si (% 82,9) işyerinin ısısının yeterli olmadığı görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 178'i (% 70,6) doğru, 74'ü (% 29,4) yanlış; “hayır” cevaplarının 36'sı (% 69,2) doğru, 16'sı (% 30,8) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.10. İşyerinin ısısının yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	252	82,9	178	70,6	74	29,4
	Evet	52	17,1	36	69,2	16	30,8

3.11. İşyerinin Gün Işığının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların 279'u (% 91,8) işyerinin gün ışığının yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 20'si (% 80) doğru, 5'i (% 20) yanlış; “hayır” cevaplarının 194'ü (% 69,5) doğru, 85'i (% 30,5) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.11. İşyerinin gün ışığının yeterliliği hakkındaki görüşlerinin dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	25	8,2	20	80,0	5	20,0
	Evet	279	91,8	194	69,5	85	30,5

3.12. İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Gerekli Kişisel Ekipmanlara Sahip Olma Durumu

Katılımcıların 222'si (% 73) işyerinde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 169'u (% 76,1) doğru, 53'ü (% 23,9) yanlış; “hayır” cevaplarının 18'i (% 72) doğru, 7'si (% 28) yanlış; “kısmen” cevaplarının 44'ü (% 76) doğru, 13'ü (% 22,8) yanlış kabul edilmiştir

Çizelge 3.12. İşyerinde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğu düşüncesine göre dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	222	73,0	169	76,1	53	23,9
	Hayır	25	8,2	18	72,0	7	28,0
	Kısmen	57	18,8	44	76,0	13	22,8

3.13. İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Alınan Güvenlik Önlemlerinin Yeterli Olma Durumu

Katılımcıların 237'si (% 78) işyerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğu görüşündedir. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “evet” cevaplarının 189'u (% 79,7) doğru, 48'i (% 20,3) yanlış; “hayır” cevaplarının 26'sı (% 92,9) doğru, 12'si (% 7,1) yanlış; “kısmen” cevaplarının 33'ü (% 84,6) doğru, 6'sı (% 15,4) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.13. İşyerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğu düşüncesine göre dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	237	78,0	189	79,7	48	20,3
	Hayır	28	9,2	26	92,9	12	7,1
	Kısmen	39	12,8	33	84,6	6	15,4

3.14. Katılımcıların Çalışma Süresi İçinde İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarından Korunmak İçin Kullandıkları Koruyucular

Katılımcıların 202'si (% 66,4) çalışma süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için koruyucu kullanmaktadır. Gözlemci görüşüne göre katılımcıların “kullanmıyorum” cevaplarının 181'i (% 89,6) doğru, 21'i (% 10,4) yanlış; “eldiven kullanıyorum” cevaplarının 66'sı (% 81,5) doğru, 15'i (% 18,5) yanlış; “maske kullanıyorum” cevaplarının 11'i (% 78,6) doğru, 3'ü (% 21,4) yanlış; “yüz siperi kullanıyorum” cevaplarının 3'ü (% 100) doğru; “gözlük kullanıyorum” cevaplarının 3'ü (% 75) doğru, 1'i (% 25) yanlış kabul edilmiştir.

Çizelge 3.14. Katılımcıların çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için kullandıkları koruyuculara göre dağılımı.

Soru	Cevap	Katılımcı		Gözlemci			
		f	%	Doğru		Yanlış	
				f	%	f	%
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıy	202	66,4	181	89,6	21	10,4
	Eldiven	81	26,6	66	81,5	15	18,5
	Maske	14	4,6	11	78,6	3	21,4
	Yüz siperi	3	1,0	3	100,0	0	0,0
	Gözlük	4	1,3	3	75,0	1	25,0

3.15. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olma Durumu

Katılımcıların 276'sı (% 90,8) iş kazası geçirmemiştir.

Çizelge 3.15. Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olma durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	28	9,2
	Hayır	276	90,8

3.16. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olan Katılımcıların Halen Çalışmakta Olduğu İşyerinde İş Kazası Geçirmiş Olma Durumu

Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların 19'u (% 67,9) halen çalışmakta olduğu iş yerinde iş kazası geçirmiş, 9'u (% 32,1) halen çalıştığı iş yerinde iş kazası geçirmemiştir.

Çizelge 3.16. Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların halen çalışmakta olduğu işyerinde iş kazası geçirmiş olma durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	19	67,9
	Hayır	9	32,1

3.17. Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olan Katılımcıların Kalıcı Bir Sakatlığının Olması Durumu

Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların 7'sinin (% 25) kalıcı bir sakatlığı bulunmakta, 21'inin (% 75) kalıcı bir sakatlığı bulunmamaktadır.

Çizelge 3.17. Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların kalıcı bir sakatlığının olması durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	7	25,0
	Hayır	21	75,0

3.18. Katılımcıların İşile İlgili Riskleri Bilme Durumu

Katılımcıların 155'i (% 51) işile ilgili riskleri bilmekte, 26'sı (% 8,6) işile ilgili riskleri bilmemekte, 123'ü (% 40,5) işile ilgili riskleri kısmen bilmektedir.

Çizelge 3.18. Katılımcıların işile ilgili riskleri bilme durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz mi?	Evet	155	51,0
	Hayır	26	8,6
	Kısmen	123	40,5

3.19. Katılımcıların İlk Yardım Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Katılımcıların 232'si (% 76,3) ilk yardım eğitimi almış, 72'si (% 23,7) ilk yardım eğitim almamıştır.

Çizelge 3.19. Katılımcıların ilk yardım eğitimi alma durumlarına göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	232	76,3
	Hayır	72	23,7

3.20. Katılımcıların Herhangi Bir Acil Durumda Ne Yapılması Gerektiğini Bilme Durumuna Göre Dağılımı

Katılımcıların 58'i (% 19,1) herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini bilmekte, 72'si (% 23,7) acil durumda ne yapılması gerektiğini bilmemekte, 174'ü (% 57,2) herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini kısmen bilmektedir.

Çizelge 3.20. Katılımcıların herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini bilme durumuna göre dağılımı.

Soru	Cevap	f	%
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	58	19,1
	Hayır	72	23,7
	Kısmen	174	57,2

3.21. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması

“22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=67,568$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=79,707$ $p<0,01$) sorularında yaş gruplarına göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Çizelge 3.21. İş sağlığı ve güvenliği sorularının yaş gruplarına göre karşılaştırması.

		Yaş Grupları			X ²	p
		18-29	30-44	45 ve üzeri		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	7	4	3	1,2	0,973
	Hayır	115	105	70		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	2	0	1	7,8	0,800
	Hayır	115	107	70		
	Kararsızım	0	2	2		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	100	90	64	11,5	0,457
	Hayır	0	9	3		
	Kararsızım	11	10	6		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	10	8	8	10,7	0,095
	Evet	112	208	65		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	15	11	10	6,8	0,335
	Evet	107	98	63		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	3	5	2	3,0	0,798
	Evet	119	104	71		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	31	36	20	2,9	0,820
	Evet	91	73	53		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	102	91	59	5,1	0,520
	Evet	20	18	14		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	8	10	7	3,9	0,685
	Evet	114	99	66		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	90	76	56	5,5	0,938
	Hayır	9	10	6		
	Kısmen	23	23	11		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	78	82	59	145,8	0,218
	Hayır	9	14	5		
	Kısmen	17	13	9		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	86	66	50	35,8	0,057
	Eldiven	27	36	18		
	Maske	8	2	4		
	Yüz siperi	0	3	0		
	Gözlük	1	2	1		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	9	12	7	11,9	0,062
	Hayır	113	97	66		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	4	10	5	12,0	0,061
	Hayır	118	99	68		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	0	4	3	9,0	0,169
	Hayır	122	105	70		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz ?	Evet	67	52	36	8,4	0,752
	Hayır	8	12	6		
	Kısmen	47	45	31		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	116	81	35	67,5	0,000
	Hayır	6	29	38		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	37	14	7	79,7	0,000
	Hayır	6	28	38		
	Kararsız	79	67	28		

3.22. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Medeni Duruma Göre Karşılaştırması

“22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=11,972$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=17,201$ $p<0,01$) sorularında medeni duruma göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

3.23. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırması

“17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?” ($X^2=23,973$ $p<0,05$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=46,169$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=50,110$ $p<0,01$) sorularında öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

3.24. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Mesleği İsteyerek Seçme Durumuna Göre Karşılaştırması

“13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” ($X^2=8,090$ $p<0,05$) ve “17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?” ($X^2=11,849$ $p<0,05$) sorularında yapılan işe göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

3.25. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Çalışılan Yıla Göre Karşılaştırması

“20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?” ($X^2=8,800$ $p<0,05$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=23,909$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=24,488$ $p<0,0$) sorularında çalışılan yıla göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Çizelge 3.22. İş sağlığı ve güvenliği sorularının medeni duruma göre karşılaştırması.

Soru		Evli	Bekar	X ²	p
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	12	2	0,6	0,719
	Hayır	262	25		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	1	2	13,2	0,108
	Hayır	266	25		
	Kararsızım	7	0		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	229	22	0,7	0,943
	Hayır	21	2		
	Kararsızım	24	3		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	25	1	1,2	0,547
	Evet	249	26		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	33	3	0,4	0,808
	Evet	241	24		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	9	1	0,1	0,943
	Evet	265	26		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	80	6	0,6	0,734
	Evet	194	21		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	225	24	1,4	0,492
	Evet	49	3		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	23	2	0,3	0,859
	Evet	251	25		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	195	24	5,6	0,228
	Hayır	25	0		
	Kısmen	54	3		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	216	19	4,6	0,326
	Hayır	25	2		
	Kısmen	33	6		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	179	22	5,7	0,680
	Eldiven	75	4		
	Maske	13	1		
	Yüz siperi	3	0		
	Gözlük	4	0		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	28	0	3,3	0,185
	Hayır	246	27		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	19	0	2,2	0,330
	Hayır	255	27		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	7	0	0,7	0,676
	Hayır	267	27		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz mi?	Evet	142	12	3,1	0,539
	Hayır	23	2		
	Kısmen	109	13		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	204	27	11,9	0,003
	Hayır	70	0		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	47	11	17,2	0,002
	Hayır	70	0		
	Kararsızım	157	16		

Çizelge 3.23. İş sağlığı ve güvenliği sorularının öğrenim durumuna göre karşılaştırması.

Soru		Öğrenim Durumu				X ²	p
		İlk	Orta	Lise	Y.O.		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	1	5	8	0	1,3	0,724
	Hayır	26	136	123	5		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	0	2	1	0	1,8	0,937
	Hayır	26	137	126	5		
	Kararsızım	1	2	4	0		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	23	120	108	3	3,1	0,789
	Hayır	1	10	11	1		
	Kararsızım	3	11	12	1		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	1	14	11	0	1,6	0,654
	Evet	26	127	120	5		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	3	16	17	0	0,8	0,830
	Evet	24	125	114	5		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	0	4	5	1	5,5	0,138
	Evet	27	137	126	4		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	5	48	31	3	7,3	0,061
	Evet	22	93	100	2		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	22	114	111	5	1,7	0,616
	Evet	5	27	20	0		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	2	9	13	1	2,0	0,557
	Evet	25	132	118	4		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	19	99	100	4	5,1	0,525
	Hayır	4	12	8	1		
	Kısmen	4	30	23	0		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	20	108	106	3	8,4	0,207
	Hayır	4	17	7	0		
	Kısmen	3	16	18	2		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	22	81	94	5	23,3	0,021
	Eldiven	3	51	27	0		
	Maske	1	4	9	0		
	Yüz siperi	1	1	1	0		
	Gözlük	0	4	0	0		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	3	16	9	0	2,2	0,522
	Hayır	24	125	122	5		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	2	13	4	0	4,8	0,187
	Hayır	25	128	127	5		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	2	5	0	0	7,3	0,063
	Hayır	25	136	131	5		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz ?	Evet	17	67	70	1	7,1	0,307
	Hayır	2	16	7	1		
	Kısmen	8	58	54	3		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	10	97	121	4	46,1	0,000
	Hayır	17	44	10	1		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	5	20	31	2	50,1	0,000
	Hayır	17	44	10	1		
	Kararsızım	5	77	90	2		

Çizelge 3.24. İş sağlığı ve güvenliği sorularının mesleği isteyerek seçme durumuna göre karşılaştırması.

Soru		Mesleği isteyerek seçme durumu		X ²	p
		Evet	Hayır		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	10	4	0,0	0,890
	Hayır	212	78		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	2	1	0,6	0,725
	Hayır	214	80		
	Kararsızım	6	1		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	186	68	8,0	0,018
	Hayır	21	2		
	Kararsızım	15	12		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	19	7	0,0	0,995
	Evet	203	75		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	25	11	0,2	0,606
	Evet	197	71		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	8	2	0,2	0,613
	Evet	214	80		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	61	26	0,5	0,469
	Evet	161	56		
14-e) İşyerinizin ısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	184	68	0,0	0,993
	Evet	38	14		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	17	8	0,3	0,554
	Evet	205	74		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	167	55	3,4	0,176
	Hayır	19	6		
	Kısmen	36	21		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	171	66	2,0	0,353
	Hayır	19	9		
	Kısmen	32	7		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	157	45	11,9	0,019
	Eldiven	49	32		
	Maske	9	5		
	Yüz siperi	3	0		
	Gözlük	4	0		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	23	5	1,3	0,254
	Hayır	199	77		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	15	4	0,3	0,548
	Hayır	207	78		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	7	0	2,6	0,104
	Hayır	215	82		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	111	44	0,7	0,682
	Hayır	18	8		
	Kısmen	93	30		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	166	66	1,0	0,298
	Hayır	56	16		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	37	21	3,4	0,179
	Hayır	56	16		
	Kararsızım	129	45		

Çizelge 3.25. İş sağlığı ve güvenliği sorularının çalışılan yıla göre karşılaştırması.

Soru		Çalışılan yıl			X ²	p
		5 yıl- dan az	5-9 yıl	10 yıl ve üzeri		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	7	4	3	1,5	0,672
	Hayır	113	76	101		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	1	1	1	3,0	0,798
	Hayır	116	77	101		
	Kararsızım	3	2	0		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	101	65	88	6,0	0,422
	Hayır	10	9	4		
	Kararsızım	9	6	12		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	12	6	8	1,7	0,634
	Evet	108	74	96		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	17	8	11	2,3	0,505
	Evet	103	72	93		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	5	2	3	2,6	0,447
	Evet	115	78	101		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	30	22	35	3,2	0,350
	Evet	90	58	69		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	100	65	87	0,2	0,963
	Evet	20	15	17		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	11	5	9	1,0	0,783
	Evet	109	75	95		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	93	54	75	6,0	0,418
	Hayır	8	9	8		
	Kısmen	19	17	21		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	95	62	80	2,0	0,917
	Hayır	9	8	11		
	Kısmen	16	10	13		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	84	48	70	5,3	0,946
	Eldiven	28	26	27		
	Maske	5	4	5		
	Yüz siperi	1	1	1		
	Gözlük	2	1	1		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	8	8	12	1,7	0,636
	Hayır	112	72	92		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	6	3	10	3,3	0,347
	Hayır	114	77	94		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	1	0	6	8,8	0,032
	Hayır	119	80	98		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	60	42	53	6,6	0,357
	Hayır	6	8	12		
	Kısmen	54	30	39		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	105	64	63	23,9	0,000
	Hayır	15	16	41		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	26	18	14	24,4	0,000
	Hayır	15	16	41		
	Kararsızım	79	46	49		

3.26. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Günlük Çalışılan Süreye Göre Karşılaştırması

Soruların hiçbirinde günlük çalışma süresine göre anlamlı farklılık olmadığı ($p>0,05$) bulgusu elde edilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği sorularına verilen cevaplar günlük çalışma süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.27. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Kronik Hastalık Olan-Olmayan Durumlarına Göre Karşılaştırması

“20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?” ($X^2=13,542$ $p<0,01$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=9,087$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=9,108$ $p<0,05$) sorularında kronik hastalığın varlığına göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

3.28. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Kronik Hastalık Türüne Göre Karşılaştırması

“18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?” ($X^2=15,594$ $p<0,05$), “19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?”, “20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?” ($X^2=23,671$ $p<0,01$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=19,045$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=22,119$ $p<0,05$) sorularında kronik hastalık türüne göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

3.29. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Sürekli İlaç Kullanan- Kullanmayan Durumuna Göre Karşılaştırması

“20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?” ($X^2=14,399$ $p<0,01$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=10,278$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=10,367$ $p<0,05$) sorularında sürekli ilaç kullanımına göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Çizelge 3.26. İş sağlığı ve güvenliği sorularının günlük çalışılan süreye göre karşılaştırması.

Soru		Günlük çalışılan süre (saat)		X ²	p
		8-9	10-11		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	7	7	3,2	0,361
	Hayır	177	113		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	2	1	3,8	0,696
	Hayır	179	115		
	Kararsızım	3	4		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	156	98	2,7	0,834
	Hayır	13	10		
	Kararsızım	15	12		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	15	11	3,8	0,277
	Evet	169	109		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	22	14	2,4	0,486
	Evet	162	106		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	6	4	1,1	0,760
	Evet	178	116		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	52	35	2,2	0,528
	Evet	132	85		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	155	97	3,0	0,380
	Evet	29	23		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	13	12	2,7	0,439
	Evet	171	108		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	135	87	1,9	0,923
	Hayır	14	11		
	Kısmen	35	22		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	142	95	0,9	0,986
	Hayır	17	11		
	Kısmen	25	14		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	120	82	5,6	0,931
	Eldiven	50	31		
	Maske	8	6		
	Yüz siperi	3	0		
	Gözlük	3	1		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	18	10	2,1	0,537
	Hayır	166	110		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	13	6	4,0	0,252
	Hayır	171	114		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	5	2	2,0	0,564
	Hayır	179	118		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	93	62	11,8	0,083
	Hayır	16	10		
	Kısmen	75	48		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	141	91	1,4	0,697
	Hayır	43	29		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	32	26	3,7	0,704
	Hayır	43	29		
	Kararsızım	109	65		

Çizelge 3.27. İş sağlığı ve güvenliği sorularının kronik hastalık olan-olmayan durumlarına göre karşılaştırması.

Soru		Kronik Hastalık		X ²	p
		Var	Yok		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	0	14	1,1	0,285
	Hayır	22	268		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	0	3	0,8	0,668
	Hayır	22	272		
	Kararsızım	0	7		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	17	237	2,7	0,258
	Hayır	1	22		
	Kararsızım	4	23		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyor sunuz?	Hayır	1	25	0,4	0,485
	Evet	21	257		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	1	35	1,2	0,271
	Evet	21	247		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	1	9	0,1	0,732
	Evet	21	273		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	7	80	0,1	0,730
	Evet	15	202		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	18	234	0,0	0,889
	Evet	4	48		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	1	24	0,4	0,514
	Evet	21	258		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	15	207	0,9	0,630
	Hayır	3	22		
	Kısmen	4	53		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	15	222	5,2	0,072
	Hayır	5	23		
	Kısmen	2	37		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	17	185	2,1	0,700
	Eldiven	5	76		
	Maske	0	14		
	Yüz siperi	0	3		
	Gözlük	0	4		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	3	25	0,5	0,456
	Hayır	19	257		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	3	16	2,2	0,137
	Hayır	19	266		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	3	4	13,5	0,000
	Hayır	19	278		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	12	143	0,1	0,921
	Hayır	2	24		
	Kısmen	8	115		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	11	221	9,0	0,003
	Hayır	11	61		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	3	55	9,1	0,011
	Hayır	11	61		
	Kararsızım	8	166		

Çizelge 3.28. İş sağlığı ve güvenliği sorularının kronik hastalık türüne göre karşılaştırması.

0) Yok 1) Hipertansiyon 2) Diyabet 3) KOAH 4) Astım 5) Dermatit 6) Kronik kalp yetmezliği		Kronik hastalıklar							X ²	p
		0	1	2	3	4	5	6		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	14	0	0	0	0	0	0	1,1	0,980
	Hayır	268	6	5	3	3	3	2		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	3	0	0	0	0	0	0	0,8	1,000
	Hayır	272	6	5	3	3	3	2		
	Kararsızım	3	0	0	0	0	0	0		
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	237	5	4	2	2	2	2	10,2	0,595
	Hayır	22	0	0	1	0	0	0		
	Kararsızım	23	1	1	0	1	1	0		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	25	0	0	0	0	1	0	4,1	0,654
	Evet	257	6	5	3	3	2	2		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	35	0	0	0	0	1	0	3,9	0,681
	Evet	247	6	5	3	3	2	2		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	9	0	0	0	0	1	0	9,1	0,164
	Evet	273	6	5	3	3	2	2		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	80	2	1	2	1	1	0	3,2	0,777
	Evet	202	4	4	1	2	2	2		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	234	5	4	3	2	2	2	2,1	0,903
	Evet	48	1	1	0	1	1	0		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	234	5	4	3	2	2	2	4,2	0,644
	Evet	48	1	1	0	1	1	0		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	207	5	3	2	1	2	2	20,2	0,062
	Hayır	22	0	0	1	2	0	0		
	Kısmen	53	1	2	0	0	1	0		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	207	5	3	2	1	2	2	14,1	0,290
	Hayır	22	0	0	1	2	0	0		
	Kısmen	53	1	2	0	0	1	0		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	207	5	3	2	1	2	2	8,4	0,999
	Eldiven	22	0	0	1	2	0	0		
	Maske	53	1	2	0	0	1	0		
	Yüz siperi	207	5	3	2	1	2	2		
	Gözlük	22	0	0	1	2	0	0		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	25	0	0	2	0	1	0	15,5	0,016
	Hayır	257	6	5	1	3	2	2		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	16	0	0	2	0	1	0	23,6	0,001
	Hayır	266	6	5	1	3	2	2		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	4	0	0	2	0	1	0	69,4	0,000
	Hayır	278	6	5	1	3	2	2		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	143	3	1	2	2	3	1	9,8	0,625
	Hayır	24	0	1	1	0	0	0		
	Kısmen	115	3	3	0	1	0	1		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	221	2	3	0	3	2	1	19,0	0,004
	Hayır	61	4	2	3	0	1	1		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	1	0	1	0	1	1	0	22,1	0,036
	Hayır	2	3	0	1	1	2	3		
	Kararsızım	2	0	2	2	0	2	0		

Çizelge 3.29. İş sağlığı ve güvenliği sorularının sürekli ilaç kullanan-kullanmayan durumuna göre karşılaştırması.

Soru		Sürekli İlaç Kullanımı		X ²	p
		Var	Yok		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet Hayır	0 21	14 269	1,0	0,297
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet Hayır Kararsızım	0 21 0	3 273 7	0,7	0,681
13-Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır Kararsızım	16 1 4	238 22 23	3,0	0,222
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	1 20	25 258	0,4	0,520
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	1 20	35 248	1,0	0,298
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	1 20	9 274	0,1	0,695
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	7 14	80 203	0,2	0,620
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	17 4	235 48	0,0	0,806
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır Evet	1 20	24 259	0,3	0,550
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır Kısmen	14 3 4	208 22 53	1,1	0,567
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır Kısmen	14 5 2	223 23 37	5,7	0,056
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor Eldiven Maske Yüz siperi Gözlük	16 5 0 0 0	186 76 14 3 4	1,9	0,745
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet Hayır	3 18	25 258	0,6	0,405
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet Hayır	3 18	16 267	2,4	0,115
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet Hayır	3 18	4 279	14,3	0,000
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet Hayır Kısmen	11 2 8	144 24 115	0,0	0,968
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet Hayır	10 11	222 61	10,2	0,001
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet Hayır Kararsızım	2 11 8	56 61 166	10,3	0,006

3.30. İş Sağlığı ve Güvenliği Sorularının Sürekli Kullanılan İlaç Türüne Göre Karşılaştırması

“18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?” ($X^2=15,594$ $p<0,05$), “19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?”, “20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?” ($X^2=23,671$ $p<0,01$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=69,444$ $p<0,01$), “22-İlk yardım eğitimi aldınız mı?” ($X^2=19,045$ $p<0,01$) ve “23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?” ($X^2=22,119$ $p<0,05$) sorularında sürekli kullanılan ilaç türüne göre anlamlı farklılık olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Çizelge 3.30. İş sağlığı ve güvenliği sorularının sürekli kullanılan ilaç türüne göre karşılaştırması.

0) Yok 1) Antihipertansifler 2) Antidiyabetikler 3) Bronkodilatörler 4) Steroidler 5) Kortikosteroidler 6) Beta blokörler, diüretikler		Sürekli Kullanılan İlaç							X ²	p
		0	1	2	3	4	5	6		
11- Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	Evet	14	0	0	0	0	0	0	1,1	0,980
	Hayır	268	6	5	3	3	3	2		
12- Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?	Evet	3	0	0	0	0	0	0	0,8	1,000
	Hayır	272	6	5	3	3	3	2		
	Kararsızım	7	0	0	0	0	0	0		
13- Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	237	5	4	2	2	2	2	10,2	0,595
	Hayır	22	0	0	1	0	0	0		
	Kararsızım	23	1	1	0	1	1	0		
14-a) İşyerinizin büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	25	0	0	0	0	1	0	4,1	0,654
	Evet	257	6	5	3	3	2	2		
14-b) İşyerinizin amaca uygunluğunu yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	35	0	0	0	0	1	0	3,9	0,681
	Evet	247	6	5	3	3	2	2		
14-c) İşyerinizin aydınlatmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	9	0	0	0	0	1	0	9,1	0,164
	Evet	273	6	5	3	3	2	2		
14-d) İşyerinizin havalandırmasının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	80	2	1	2	1	1	0	3,2	0,777
	Evet	202	4	4	1	2	2	2		
14-e) İşyerinizin ısısının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	234	5	4	3	2	2	2	2,1	0,903
	Evet	48	1	1	0	1	1	0		
14-f) İşyerinizin gün ışığının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?	Hayır	24	0	0	0	0	1	0	4,2	0,644
	Evet	258	6	5	3	3	2	2		
15- İşyerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	207	5	3	2	1	2	2	20,2	0,062
	Hayır	22	0	0	1	2	0	0		
	Kısmen	53	1	2	0	0	1	0		
16- İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	222	3	4	2	2	3	1	14,1	0,290
	Hayır	23	2	1	1	1	0	0		
	Kısmen	37	1	0	0	0	0	1		
17- Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?	Kullanmıyor	185	4	5	3	1	2	2	8,4	0,999
	Eldiven	76	2	0	0	2	1	0		
	Maske	14	0	0	0	0	0	0		
	Yüz siperi	3	0	0	0	0	0	0		
	Gözlük	4	0	0	0	0	0	0		
18- Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	25	0	0	2	0	1	0	15,5	0,016
	Hayır	257	6	5	1	3	2	2		
19- Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	16	0	0	2	0	1	0	23,6	0,001
	Hayır	266	6	5	1	3	2	2		
20- İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?	Evet	4	0	0	2	0	1	0	69,4	0,000
	Hayır	278	6	5	1	3	2	2		
21- İşinizle ilgili risklerinizi biliyor musunuz?	Evet	143	3	1	2	2	3	1	9,8	0,625
	Hayır	24	0	1	1	0	0	0		
	Kısmen	115	3	3	0	1	0	1		
22- İlk yardım eğitimi aldınız mı?	Evet	221	2	3	0	3	2	1	19,0	0,004
	Hayır	61	4	2	3	0	1	1		
23- Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?	Evet	55	0	1	0	1	0	1	22,1	0,036
	Hayır	61	4	2	3	0	1	1		
	Kararsızım	166	2	2	0	2	2	0		

4. TARTIŞMA

Gelişen teknoloji ve sanayileşme ile birlikte işyerlerindeki kötü çalışma koşulları iş sağlığı ve güvenliğini ve buna bağlı olarak da toplum sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Sanayileşmiş ülkeler, günümüzde iş sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi çabalar harcamak zorunda kalmışlardır. Söz konusu ülkelerin hepsi iş kazalarını ve meslek hastalıklarını olabildiğince en düşük düzeyde tutmak için uğraşmaktadırlar.

Konya ili Seydişehir ilçesi oto sanayi sitesindeki işçilerin, iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi ve tutumlarını belirlemek için yapılan bu çalışmada işçilerin iş sağlığı ve güvenliği algısının ne düzeyde olduğu bulgular ve literatür ışığında tartışılmıştır.

4.1. Araştırmaya Katılan İşçilerin Sosyo-Demografik Bilgileri

Anket çalışmasına katılan çalışanların hemen hemen yarısı 18 ile 34 yaşları arasındadır (Çizelge 3.1.). Genç çalışan sayısının yüksek olması, emek gücü yoğun bir iş kolu olan oto tamirciliği için normal bir dağılım sayılabilir. Külekçi (2012)'nin İstanbul'da yaptığı çalışmasında % 24,1'i 20-29, % 49,3'ü 30-39, % 23,6'sı 40-49, % 3'ü 50 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bu çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların çok büyük bölümünün kronik hastalığı bulunmamaktadır (Çizelge 3.1.). Kronik hastalığı bulunan katılımcıların ise yarısı hipertansiyon ve diyabet hastasıdır. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi tarafından T.C. Sağlık Bakanlığı'nın sahada lojistik işbirliği ile gerçekleştirilen 'Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans Çalışması-II (TURDEP-II Çalışması)'nın saha araştırması sonuçları da hipertansiyon ve diyabet hastalığının kronik hastalıklar içinde oranı bu çalışma ile paralel olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan kişilerin çok büyük kısmı ortaokul ve lise mezunudur (Çizelge 3.1.). Durdu (2006)'nın İstanbul'da yaptığı çalışmasında işgörenlerin % 22'sinin ilkokul, % 14'ünün ortaokul, % 50'sinin lise, % 14'ünün ise MYO/Üniversite mezunu olduğu gözlenmektedir. Külekçi (2011)'nin 2011 yılındaki

çalışmasın da ise katılan 203 çalışanın % 25,6'sı ilkokul, % 26,1'i ortaokul, % 36'sı lise, % 12,3'ü üniversite ve üzeri seviyesinde eğitim sahibidir. Yapılan çalışmalar ile bu çalışmanın benzerlikleri olduğu görülmüştür. Bu benzerlik Türkiye'deki genel okullaşma oranı ile ilgili olabilir.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan eğitimlerin hedefe ulaşabilmesi için, hedef kitlelerden birisi ve en önemlisi olan çalışanların eğitim seviyeleri büyük bir öneme sahiptir. Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek kalifiye insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Kalifiye elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temelidir. Günümüzde, hızlı teknolojik değişme ve dünya düzeyindeki yapılaşma değişiminde mesleki teknik eğitimin öneminin çok büyük olduğu ve bu konuda devletin üzerine düşen görevlerini yerine getirmesi gerekmektedir.

4.2. Katılımcıların Mesleki Özelliklerine Göre Bilgileri

Katılımcıların yaklaşık 4'de 3'ü mesleği isteyerek seçmiştir (Çizelge 3.2.). Bireyin yaşamının başarılı ve mutlu olması yaptığı seçimlerin isabetli olmasına bağlıdır. Bu seçimlerin beklide en önemlisi meslek seçimidir. Meslek seçme durumunda olan bireyin sağlıklı ve isabetli bir mesleki karar verebilmesi için kendisi ve seçeceği meslek hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olması, bunun içinde özellikle lise yıllarında kendileri ve seçmeyi düşündükleri meslekler hakkında inceleme ve araştırma yapmaları gerekmektedir.

Çalışmada katılımcıların yarısından biraz fazlası 1 ile 10 yıl arasında çalışmaktadır (Çizelge 3.2.). Durdu (2006)' nun İstanbul'da yaptığı çalışmasında işgörenlerin % 3'ünün 1 yıldan az, % 27'sinin 1-5 yıl, % 37'sinin 6-10 yıl arasında, % 33'ünün ise 11 yılın üzerinde çalışma süresine sahip oldukları gözlenmiş olup bu çalışmamızla paralellik olduğu görülmüştür. Külekçi (2012)' nin ise İstanbul'da yapmış olduğu çalışma da ise % 10,8'i 1 yıldan daha az süredir, % 40,9'u 1 ile 3 yıl arası bir süredir, % 29,6'sı 3 ile 5 yıl arası bir süredir, % 18,7'si 5 yılın üzeri bir süredir görev yapmakta olup bu çalışma ile farklılık göstermiştir. Bu farklılığın nedeni ise gemi inşası sektörü son yıllarda çok büyük bir büyüme hızı yakalamış olup, işçilerin de buna paralel olarak bu işe yeni başlamaları sayılabilir.

Katılımcıların yarısı günde 9 saat çalışmaktadır (Çizelge 3.2.). Bu sonuçla işçilerin standart çalışma saatlerinden fazla çalıştığı görülmüştür. Genel olarak çalışanlar kendi işyerlerine sahip olduğu düşüldüğünde bu sonucun isteğe bağlı olarak bu kadar yüksek olduğu görülmektedir. Eken (2011)' in Çanakkale de yaptığı araştırmaya katılan işçilerin yüzde 92,4'ünün günde 7,5 saat çalıştığı görülmektedir.

Çalışma süreleriyle ilgili olarak bir fabrikada yapılan araştırmada günlük çalışma süresinin 12 saatten 10 saate indirildiğinde iş kazalarında %25 oranında azalma olduğu tespit edilmiştir (Friedmann 1955). Osborne ve Vernon' un birlikte yaptığı bir araştırmaya göre, gündüz vardiyasında çalışan bir grup çalışan için haftalık çalışma süresi 59 saatten 35 saate indirildiğinde (çalışma süresinde % 40' lık bir azalma) iş kazalarında % 40 oranında bir azalma meydana gelmiştir. (Edwin ve ark. 1955).

Tiryaki (2011)' nin Yalova' da yaptığı çalışmada çalışanların % 20,6'sı uzun çalışma saatinin iş kazalarını arttırdığına çok katılıyorum cevabını verirlerken, % 38,9'u katılıyorum cevabını vermişlerdir. Çalışanların yarıdan fazlası çalışma saatlerinin uzun olmasının iş kazalarına yol açabileceğinin farkındadırlar. Araştırmaya katılan iş kazası geçiren işçilerin 1'inin (% 1,7) 5 saat, 1'inin (% 1,7) 7 saat, 55'inin (% 91,7) 7,5 saat, 3'ünün (% 5) 9 saat günlük çalışma saatinin olduğu görülmektedir.

Çalışma süresinin, işçi üzerinde bedensel ve ruhsal yıpranmaya, yorgunluğa ve sonuçta dikkatsizliğe sebebiyet verebilecek bir yapısı bulunmaktadır. Bu da çalışma süresinin bizzat bir risk etmeni haline gelmesine neden olmaktadır. Uzun sürelerle yapılan çalışma sonucunda yorgunluk ve dikkat dağılması sebebiyle üretimde verimin düşmesi de açık olarak gözlemlenebilecek sonuçlardan biridir.

Verimin düşmesi nedeniyle çalışma süresinin uzunluğu esasen, işveren açısından da yararlı bir sonuç getirmeyecektir. Ancak çalışma süresinin uzaması nedeniyle yorgunluk, dayanıklılığı, bağışıklık sistemini etkileyerek işçinin hastalanmasına yol açabileceği gibi, dikkatin dağılması nedeniyle bazı önlemlerin alınmasına gerek duyulmamasına ve bunun sonucunda da iş kazasının meydana gelmesine sebep olabilecektir. Bu nedenle, çalışma süresi uzadıkça, işçinin hastalanması ve/ veya iş kazasının olabilme olasılığı artmaktadır. Çalışma süresinin

uzaması ile işçinin hastalanması veya iş kazasına uğrama olasılığının artması da, çalışma süresinin bağımsız bir risk etmeni olma özelliğini bizzat ortaya koymaktadır.

4.3. Kullanılan Araç Gereçlerin Vücut Ölçüleriyle Uygun Olma Durumu

Yapılan çalışmada katılımcıların büyük bir çoğunluğu kullandığı araç gereçlerin vücut ölçülerine uygun olduğu görüşündedir (Çizelge 3.5.). Anket gözlemcisinin yaptığı gözlemler bu bulguları desteklemektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında oto sanayi sitesinde kullanılan araç gereçlerin, ergonomik açıdan, ağır sanayi işlerinde kullanılan araçların daha kullanışlı olduğundan kaynaklandığı söylenebilir.

İşçilerin işe ve çevreye, kullanılan alet ve makinelerin işçiye göre uygunluğunu bulabilmek için işçilerin antropometrik ölçülerinin bilinmesi gerekir. İş araçlarının ergonomik yönde tasarımında, üretiminde ya da işçilere temininde işçinin vücut ölçüleri dikkate alınmalıdır. Her işçi için farklı bir iş aleti ya da makine üretilmeyeceğine göre ortalama antropometrik ölçüler gözetilmeli ve ekipmanların tasarımı farklı ebatlarda gerçekleştirilmelidir. İşe göre işçi, vücuda göre ekipman felsefesi benimsenmelidir.

Kullanılan araç gereç veya makinelerin koruyucularının kullanılması konusunda çalışanların ve işverenlerin daha dikkatli ve hassas olmaları gerekmektedir. Ergonomi konusundaki çalışmalar ekonomik kökenlidir. Esas olarak verimliliğin artırılması amaçlanmıştır. İnsanın verimini artırmak; makine temposuna ayak uydurmasını sağlamak, daha fazla üretim, daha çok kar için insan özellikleri ve yetenekleri üzerinde araştırmalar yapılmış, insanın çalışma sırasındaki hareketleri en ince ayrıntılarına kadar incelenmiş; insana bir makina gözüyle bakılmış, bu makineyi daha çok üretim yapabilecek duruma getirebilmek için kafa yorulmuştur. Ancak daha sonraları, insanı bir makina gibi görmenin yanlış olduğu, belli bir sürede belli bir işi gerçekleştirebileceği ve gücünün üstünde çalışan insanın yorularak kazalara neden olacağı, insan sağlığı pahasına üretim artışının sağlanamayacağı yolundaki görüşler ağırlık kazanmış ve ergonomik çalışmalar hümanist yönde gelişmiştir.

4.4. Çalışanların İşyerinin Fiziksel Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Çalışmaya katılan bireylerin tamamına yakın bir bölümü işyerinin

büyükliğünün ve işyerinin amaca uygunluğunun yeterli olduğu görüşündedir (Çizelge 3.6.). İş yerlerinde bu sonucun çıkmasının nedeni olarak oto sanayi sitesinin yeni kurulmuş olması ve ihtiyaçların karşılayabilecek şekilde planlanması etkili olmuştur. Bu bakımdan oto sanayi sitesi birçok ilçeye örnek olabilecek şekilde düzenlendiği düşünölmektedir. Özbudak (2009)' ın Çanakkale'de yaptığı ankete katılanların % 84,3'ü çalıştıkları ortamın yeterli olarak tanımlamışlardır. Yapılan çalışma ile paralellik olduğu görölmüşür.

Katılımcıların tamamına yakını işyerinin aydınlatmasının yeterli olduğu ve büyük bir çoğunluğunun da işyerinin gün ışığının yeterli olduğu görüşündedir (Çizelge 3.8.). İş yerlerinin tek katlı yapılar halinde olması ve birbirlerine olan uzaklıklarına bakıldığında bu sonucun çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Özbudak (2009)' ın Çanakkale'de yaptığı çalışmasında aydınlatmanın yeterli olduğunu kabul edenler ciddi bir oranı oluşturmaktadır. Fikri olmayanlar ve yetersiz diyenlerin oranı toplam % 7,1'de kalmıştır. Yapılan çalışma ile paralellik olduğu görölmüşür.

Doğal aydınlatmanın yetersiz olduğu veya yeterli suni aydınlatmanın yapılmadığı işyerlerinde; görme organına çok fazla yüklenileceği için, kısa bir süre yorgunluk belirtileri, görme bozuklukları, gözlerde kamaşma ve yanma hissi, baş ağrıları ortaya çıkar. Bu durum ise, çalışanların kaza yapmalarını kaçınılmaz hale getirir. Son yıllardaki geniş kapsamlı araştırmalar, aydınlatma şiddetinin yükselmesi ile insan performansının arttığını, yorulmanın azaldığını ve daha az iş kazasına rastlandığını göstermiştir.

İşyerindeki aydınlatma durumu ile iş kazaları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasına yönelik yapılan araştırmalar; gerek yetersiz aydınlatmanın ve gerekse de yapay aydınlatmanın iş kazalarını arttırdığını ortaya koymuştur. Bu yönde yapılan bir çalışma, yapay aydınlatmada meydana gelen kazaların doğal aydınlatmada meydana gelenlerden % 25 daha fazla olduğunu ortaya koymuştur (Debobes 1986).

Güneş ışığından faydalanılmakla birlikte lambalar kullanılarak çalışma ortamı aydınlatılmaktadır. Bir iş ortamının aydınlatma ihtiyacı yapılan işlerin özelliklerine, o yerde çalışan insanların göz fonksiyonlarının normallğine ve işin özellikleri nedeniyle detay algılama gibi kriterlere bağlıdır. Özellikle yaşlı çalışanların

bulunduğu işyerlerinde aydınlatma derecesinin optimal bir düzeyde bulunması gerekmektedir.

Çalışmaya katılanların yaklaşık dörtte üçü işyerinin havalandırmasının yeterli olduğu görüşündedir (Çizelge 3.9.). Bu sonucun çıkmasında oto sanayi sitesinde tehlikeli kimyasal gazların çok az kullanılmasının etkili olduğu söylenebilir. Kimyasal maddelerin az kullanılması veya birçok işyerinde hiç kullanılmaması havalandırma sistemlerine ihtiyaç duyulmasını oldukça azaltmıştır. Özbudak (2009)' ın Çanakkale'de yaptığı çalışmasında havalandırma yeterli cevabını verenler % 89,3 ile büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Yapılan çalışma ile farklılıklar olduğu görülmüştür.

Katılımcıların çok büyük bir kısmı işyerinin ısısının yeterli olmadığı görüşündedir (Çizelge 3.10.). Bu sonucun ortaya çıkmasının en büyük nedeninin, araştırmanın yapıldığı yerin iklim koşulları olduğu düşünülmektedir. İklimin soğuk ve kurak olması işyerlerinin ısını çok etkilemiştir. Diğer bir sorun olarak da işyerlerinin ısıtma sistemleri ile ilgilidir. İşyerlerinde merkezi bir ısıtma sisteminin olmaması büyük bir eksiklik olarak görülmüştür.

Sıcaklığın düşük olduğu ortamlarda çalışan iş görenlerde ise algılama ve reaksiyon süresi kısalmır. Titreme, konuşmada zorluk, unutkanlık, solunum ve kalp atışlarında yavaşlama, hareketlerin azalması ve ölüm görülür. El ve ayaklar soğuktan etkilenen ilk organlardır. El becerisi azalır ancak etkilenme yüksek sıcaklığa oranla daha azdır. İşyerlerinde ortam ısına bakarak çalışma sürelerini sınırlandırmak gerekir. Aşırı soğuk ve aşırı sıcak ortamlarda işgörenlerin dönüşümlü çalıştırılması ve vücut ısını koruyacak ortam ısına uygun iş elbiseleri seçilmesi ortam ısından kaynaklanabilecek olumsuzluklara karşı alınabilecek diğer önlemlerdir.

İşletmede çalışma ortamının iyileştirilmesinde işçilere ve işverenlere büyük görev düşmektedir. İşletmelerde verimli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturularak, fazla çalışma sürelerinin olmadığı, çalışanlara gerekli eğitimlerin verildiği, gerekli koruyucuların tedarik edilmesi ve kullanılmalarının sağlanması işverenler tarafından tedarik edilerek uygulamaya geçirilmesi gerekir.

İşyeri düzeni ile iş kazalarının meydana gelmesi arasında ciddi bir ilişki bulunmaktadır. Çalışma düzeni ve ortamının kötü olduğu durumlarda iş kazaları daha

sık meydana gelir. İşyerinin düzenli olması, çalışma ortamındaki uyum çalışanların moral ve motivasyon değerlerini olumlu etkiler. İşyerinin çalışma ortamının tertipli olması, iş kazalarının meydana gelme ihtimalini ve sıklığını düşürecektir.

4.5. Çalışanların İşyerinde İş Kazalarından Korunmak İçin Gerekli Kişisel Ekipmanlara Sahip Olma Durumu

Yapılan çalışmada katılımcıların yaklaşık dörtte üçü işyerinde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğu görüşündedir (Çizelge 3.12.). Oto sanayi sitesindeki çalışanların bir bölümü, kullandıkları eldiven, gözlük, kulaklık gibi kişisel koruyucuların birini bile kullanmanın yeterli olduğu görüşündedir. Anket gözlemcisine göre kişisel ekipmanlarının yeterli olduğunu söyleyen işçilerin yaklaşık dörtte birinin doğru cevap vermediğini gözlemlemiştir. İşçilerin bu konuda daha özenli davranmaları ve kişisel koruyucuları kullanılıp kullanılmadığı bakımından daha sık denetlenmelidir. Durdu (2006)'nın İstanbul'da yaptığı çalışmasında işgörenlerin % 74'ünün kişisel koruyucuları her zaman, % 20'sinin bazen kullandıkları, % 6'sının ise bu malzemeleri kullanmadıkları gözlenmektedir. Bu çalışmamızla benzerlik olduğu görülmüştür. Lale (2010)'nin Ankara'da yaptığı çalışmasında işçilerin %84,6'sı kişisel koruyucu kullandığını gözlemlemiştir. Çalışmamızla benzerlik görülmüştür.

Oto sanayi sitesinde çalışanlar, çalışma esnasında bilerek ya da bilmeyerek kişisel koruyucu donanımlarını kullanmasında eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda da ileriki aşamalarda iş kazaları meydana gelebilmektedir. Bazı işletmelerde de koruyucu donanım olmadan çalıştığı için vücut uzuvlarını kaybetmekte ve sakat kalınmaktadır. İş kazalarının azaltılması sağlıklı ve bilinçli bireyleri topluma kazandırmak için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu işyerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğu görüşündedir (Çizelge 3.13.). Anket gözlemcisine göre işçilerin verdiği yeterli cevabının beşte birinin uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Güvenlik önlemlerinin yeterli olup olmadığı iş güvenliği uzmanları tarafından profesyonel bir şekilde değerlendirilmelidir.

İş kazalarının önlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması ve bu tedbirlere uyulması bir kültür ve eğitim meselesidir. İşveren önlemenin ödemekten

daha kolay olduğunu, işçinin ise iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uymamasının sonucunu hayatı ile ödeyeceğini bilmesi gerekir.

4.6. Katılımcıların Çalışma Süresi İçinde İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarından Korunmak İçin Kullandıkları Koruyucular

Katılımcıların yaklaşık dörtte üçü çalışma süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için koruyucu kullanmaktadır (Çizelge 3.14.). Anket gözlemcinin yaptığı gözlemler de bu verileri doğrulamaktadır. Durdu (2006)' nun İstanbul 'da yaptığı çalışmasına bakıldığında kişisel koruyucuları düzenli kullanma durumları baz alınarak incelendiğinde, işgörenlerin % 74'ünün kişisel koruyucuları her zaman kullandıkları gözlenmektedir. Bu çalışma ile büyük benzerlikler olduğu görülmüştür. İş kazası ve meslek hastalığı geçirme durumu ile kişisel koruyucu kullanma durumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İşgörenlerin % 71 gibi büyük bir kısmı kişisel koruyucuları düzenli olarak kullanmanın iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili olduğu görüşündedir.

Eken (2011)' in Çanakkale' de yaptığı araştırmasına katılan iş kazası geçiren işçilerin 53'ünün (% 91,4) kişisel koruyucu ekipmanların kullanılması gereken yer ve zamanlarda bu kurala uyduğu, 5'inin (% 8,6) kişisel koruyucu ekipmanların kullanılması gereken yer ve zamanlarda bu kurala uymadığı görülmektedir. Bu verilere göre kişisel koruyucu ekipman kullanan ve iş kazası geçirenlerin oranı ile kişisel koruyucu ekipman kullanmayan ve iş kazası geçirenlerin oranının eşit olduğu görülmektedir. Kişisel koruyucu ekipman kullanımının iş kazalarını önlemede etkili olduğunun yapılan araştırmalarla kanıtlandığı düşünüldüğünde, katılımcıların kişisel koruyucu kullanma kurallarına uyum sorusuna dürüstçe cevap vermedikleri söylenebilir.

4.7. Katılımcıların Çalışma Hayatı Boyunca İş Kazası Geçirmiş Olma Durumları

Yapılan çalışmada katılımcıların büyük bir bölümü çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmemiştir (Çizelge 3.15.). Semerci (2012)'nin İzmir'de yapmış olduğu çalışmasında katılımcıların % 83'ü kaza geçirmemiştir. Bu çalışmamızla büyük benzerlikler olduğu görülmüştür.

Tiryaki (2011)' nin Yalova'da yaptığı çalışmasında iş hayatı boyunca geçirilen iş kazaları dikkate alınmıştır. Bu durumda iş kazaları geçirmeyen % 83,8' dir. Bu çalışma ile büyük bir paralellik olduğu görülmüştür. Eken (2011)' in ise Çanakkale'de yaptığı araştırmasına katılan işçilerin % 25,5' inin son işyerinde çalışmaya başladığından bu yana iş kazası geçirdiği görülmektedir. Verilere bakıldığında yaklaşık olarak her dört işçiden birinin iş kazasına uğradığı görülmektedir. Eken' in yaptığı çalışma ile bu çalışmanın benzer olduğu görülmüştür.

Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların dörtte üçünün kalıcı bir sakatlığı bulunmamaktadır (Çizelge 3.17.). Durdu (2006)' nun İstanbul'da yaptığı çalışmaya katılan işçilerin % 3' ünde kalıcı bir sakatlığının olduğu görülmüştür. Yapılan çalışma ile farklılıkların olduğu görülmüştür. Bu farklılığın nedeni olarak Durdu' nun çalışmasını yaptığı işçilerin daha az riskli işlerde çalışan işçilerin olduğu düşünülmektedir.

İşçilerin ve işverenlerin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi durumunda iş kazaları önemli ölçüde azalması ön görülmektedir. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevzuat hükümlerine işçi, işveren ve ilgili diğer kesimlerin titizlikle uyması gerekmektedir.

4.8. Katılımcıların İşiyile İlgili Riskleri Bilme Durumu

Katılımcıların hemen hemen yarısı işiyile ilgili riskleri bilmektedir (Çizelge 3.18.). Semerci (2012)' nin yaptığı çalışmada işyerinde iş kazasına uğrayan işçilerin % 10,5'i iş kazasına en fazla “işçinin güvenli olmayan davranışı” neden olduğunu, % 10'u iş kazasına en fazla “iş güvenliği olmayan (emniyetsiz) çalışma ortamı” neden olduğunu düşünmektedir. İş kazalarını önlemek için yapılması gereken en önemli iş risk değerlendirilmesinin yapılmasıdır. İşyerinin kat ve vaziyet planları hazırlanmalı ve görülebilir bir yere asılmalı, açık ve kapalı alanlar için müdahale planları yapılmalı, eğitimler takvimlendirilmeli ve mutlaka tüm personele verilmelidir. Belirlenen riskleri azaltıcı veya ortadan kaldırıcı zarar azaltma önlemlerini alınmalı veya gerekli müdahale ekiplerini hazır tutulmalıdır.

İşyeri ve iş görenler için tehlike arz eden böyle bir değerlendirmenin yapılması, önlemlerin tespiti ve tehlike derecesine göre öncelik verilerek giderilmesi;

muhtemelen ki iş kazaları ve mesleki hastalıklarını asgariye indirecektir. Ayrıca; yönetmeliklerde belirtildiği gibi bu tehlikelerden işgörenlerin de haberdar edilmesi işletmelerin ve işgörenlerin kazaya uğrama oranlarını da azaltacaktır. Yönetmeliklerin işveren için yükümlülük haline getirdiği Risk Değerlendirmesi işyerlerine iş sağlığı ve güvenliği açısından disiplin getirecek, iş kazaları ve meslek hastalıkları yanında gün kayıplarını da azaltacak çalışma kalitesi ve veriminde artıracaktır (Karaviçi 2004).

4.9. Katılımcıların İlk Yardım Eğitimi Alma Durumları

Yapılan çalışmada katılımcıların büyük bir bölümü ilk yardım eğitimi almıştır (Çizelge 3.19.). Bu oranın yüksek olmasında ehliyet kurslarında verilen eğitim olduğu düşünülmektedir. Lale (2010)' nın Ankara da yaptığı çalışmada çalışanların % 73' ü ilk yardım eğitimi aldığını görülmüştür. Çalışmamızın sonuçları ile büyük benzerlikler vardır. Aytaç (2010)' ın Ankara da yaptığı çalışmada ise katılımcıların % 28,4'ü ilk yardım konusunda en az bir kursa katılmışlardır. Bu çalışma ile farklılıklar oluştuğu görülmüştür. Aytaç (2010)' ın çalışmasında ilkyardım kursu/eğitimi almış ve almamış katılımcıların bilgi seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan çalışanların ilk yardım konusunda kendi bilgilerini yeterli bulup bulmadıklarına ait dağılım bakıldığında, katılımcıların, %78,1 gibi büyük bir çoğunluğu ilk yardım konusundaki bilgilerini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmamızda katılımcıların, yarısından fazlası herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini kısmen bilmektedir (Çizelge 3.20.). Bu sonuç iş kazalarından sonra ne yapılması gerektiği bakımından oldukça yetersizdir. Çalışanların ilk yardım eğitimlerini almaları üzerinde önemle durulmalıdır. Aytaç (2010)' ın Ankara da yaptığı çalışmasında ise ilkyardım eğitimi alma durumuyla, ilkyardım bilgi yeterlilik durumunun karşılaştırılmasını incelemiştir. Bu çalışmasında daha önce ilk yardım eğitimi alan çalışanların % 59,1'i eğitim almalarına rağmen bilgilerini yetersiz görürken; herhangi bir ilk yardım eğitimi almayan çalışanların % 85,6'sı bilgilerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmamız ile benzerlikler olduğu görülmüştür.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

- Çalışanların hemen hemen yarısı 18 ile 34 yaşları arasındadır.
- Katılımcıların çok büyük bir bölümünün herhangi bir kronik hastalığı yoktur.
- Çalışmaya katılan kişilerin çok büyük bir kısmı ortaokul ve lise mezunudur.
- Katılımcıların yaklaşık dörtte üçü mesleğini isteyerek seçmiştir.
- Katılımcıların yarısından biraz fazlası 1 ile 10 yıl arası sürelerde çalışmıştır.
- Araştırmaya katılan çalışanların tamamına yakını günde 9 saat ve üzeri çalışmaktadır.
- Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kullandığı araç ve gereçler vücut ölçülerine uygundur.
- Çalışanların büyük bir bölümü, işyerinin büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu görüşündedir.
- Katılımcıların tamamına yakın bir bölümü işyerinin aydınlatmasının yeterli düzeyde olduğunu ve büyük bir çoğunluğu da işyerinin güneş ışığından yeterli bir şekilde yararlandığı görüşündedir.
- Çalışanların büyük bir bölümü, işyerinin amaca uygunluğunun yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir.
- Çalışmaya katılanların yaklaşık dörtte üçü, işyerlerinin havalandırmasının yeterli düzeyde olduğu görüşündedir.
- Katılımcıların çok büyük bir kısmı, işyerlerinin ısisının yeterli düzeyde olmadığı görüşündedir.
- Katılımcıların büyük bir bölümü, işyerlerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olduğu görüşündedir.
- Çalışanların yaklaşık dörtte üçü, işyerinde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğu görüşündedir.
- Katılımcıların yaklaşık dörtte üçü, çalışma süresince iş kazaları ve

meslek hastalıklarından korunmak için gerekli kişisel koruyucularını kullandıklarını belirtmiştir.

– Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, işyerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olduğu görüşündedir.

– Çalışmada katılımcıların büyük bir bölümü, çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmediğini belirtmiştir.

– Çalışma hayatı boyunca iş kazası geçirmiş olan katılımcıların dörtte üçünün kalıcı bir şekilde sakatlığı bulunmamaktadır.

– Katılımcıların hemen hemen yarısı, işleriyle ilgili riskleri bildiğini belirtmiştir.

– Katılımcıların büyük bir bölümü, ilk yardım eğitimi aldığını belirtmiştir.

– Katılımcıların yarısından biraz fazlası, herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini kısmen bildiğini belirtmiştir.

Yapılan çalışmanın sonucu olarak;

-Oto sanayi sitesinde çalışan işçilerin günlük çalışma sürelerinin, standart çalışma sürelerinden oldukça fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.

-İşyerlerinin fiziksel sorunları ile ilgili olarak, en büyük sorunun iş yerlerinin ısısının düşük olması söylenebilir.

-Çalışanların kişisel koruyucuları temin etme konusunda herhangi bir sorununun olmadığı ancak bu koruyucuları kullanma açısından eksiklikleri olduğu gözlemlenmiştir.

-Çalışanların büyük bir bölümü ilk yardım eğitimi aldığını belirtmesine rağmen acil bir durumda ne yapılması gerektiğini bilmemektedir. Bunun sonucu olarak da ilk yardım eğitimlerinin kâğıt üzerinde kaldığını ve uygulama kısmının eksik olduğu söylenebilir.

Öneriler;

-Yaşı ileri olan çalışanların fiziksel durumlarına uygun sürelerde çalışmaları sağlanmalıdır.

-Kronik hastalığı bulunan çalışanlar kendilerini zor durumda bırakacak şekilde çalışmamalıdır.

-Çalışma süreleri dünya çalışma örgütünün önerdiği sürelerde olmalıdır.

-Çalışanların kullandığı araç ve gereçlerin vücut ölçülerine uygun olmalıdır.

-Kullanılan cihazların bakım ve tamirlerinin düzenli olarak yaptırılması gerekmektedir.

-İşyeri çalışma sistemi ve ergonomik yapısı ile işyerinin fiziksel çevre koşullarının da (havalandırma, aydınlatma, ısınma...) kazalara meydan vermeyecek şekilde düzenlenmelidir.

-Oto sanayi sitesinin en büyük fiziksel sorunu olan ısınma sistemlerinin yetersizliği için merkezi ısıtma sistemlerinin kurulması sağlanmalıdır.

-İşyerlerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olması sağlanmalıdır. Bunun içinde iş sağlığı ve güvenliği uzmanları iş güvenliği açısından belli sürelerde işyerlerini denetlemelidir.

-İşverenler, iş kazalarından korumak için işçilerine gerekli olan kişisel ekipmanları sağlamalıdır.

-İşçilerinde işverenlerinden kişisel koruyucularını temin etme konusundaki isteklerini açık bir şekilde ifade etmelidir.

-İş Sağlığı ve Güvenliği için iş elbisesi, eldiven, kulaklık, gözlük, maske gibi kişisel koruyucuların kullanılması konusunda çalışanlar eğitilmelidir.

-İlk yardım eğitimlerinin amacına ulaşabilmesi için düzenli ve sürekli bir şekilde verilmelidir. İşyerlerinin yıllık eğitim planlarına dâhil edilmeli, içeriğinin güncel ihtiyaçları karşılayacak şekilde güncellenmeli ve hitap ettiği kitlenin düzeyine uygun olmalıdır.

ÖZET

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Oto Sanayi Sitesi Çalışanlarının İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi

Hakan KURAL
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ / KONYA-2015

Bu çalışmanın amacı, oto sanayi sitesi çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini hakkındaki bilgi ve tutumlarını belirlemektir. Çalışma Konya ili Seydişehir ilçesi oto sanayi sitesinde bulunan 181 işyerinde 304 çalışan ile yürütülmüştür.

Çalışmada, veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Bu form çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki tutumlarını anlamaya yönelik anket bölümü ve anketörün gözlemleri bölümü oluşturmaktadır. Elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular tablolarda sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Parametreler arası ilişkileri değerlendirmede khi-kare testi kullanılmıştır. 0.05'ten küçük p değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bu çalışmada, katılımcıların % 8,9'u ilkokul, % 46,4'ü ortaokul, % 43,1'i lise, % 1,6'sı yüksekokul mezunudur. Çalışanların % 73'ü mesleği isteyerek seçmiştir. Katılımcıların % 39,5'i 1-4 yıldır şu anki işinde çalışmakta, % 26,3'ü 5-9 yıl, % 19,1'si 10-14 yıl, % 15,1'i 15 yıl ve daha uzun süredir şu anki işte çalışmaktadır. Katılımcıların % 50'si günde 9 saat, % 28,9'u günde 10 saat, % 10,5'i günde 11 saat çalışmaktadır. Katılımcıların % 95,4'ü iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almamıştır. Katılımcıların % 73'ü işyerinde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 78'i işyerinde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 83,6'sı kullandığı araç gereçlerin vücut ölçülerine uygun olduğunu söylemiştir. Katılımcıların % 96,7'si işyerinin aydınlatmasının yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 91,4'ü işyerinin büyüklüğünün yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 71,4'ü işyerinin havalandırmasının yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 82,9'u işyerinin ısısının yeterli olmadığı görüşündedir. Katılımcıların % 90,8'i iş kazası geçirmemiştir. Katılımcıların % 51'i işiyle ilgili riskleri bilmektedir. Katılımcıların % 76,3'ü ilk yardım eğitimi almıştır. Katılımcıların % 57,2'si herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini kısmen bilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği algısı toplumumuzda çok düşük seviyelerdedir. Bu bilincinin toplum tarafından artması için devletin, sendikaların, işçilerin, işverenlerin, meslek kuruluşlarının, basın ve yayın organlarının üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: İş sağlığı ve güvenliği; İşçiler; Oto sanayi sitesi.

SUMMARY

REPUBLIC of TURKEY
SELÇUK UNIVERSITY
HEALTH SCIENCES INSTITUTE

Assessment of the Occupational Health and Safety of Automotive Industry Site Workers

Hakan KURAL
Department of Public Health

MASTER THESIS / KONYA-2015

This study aims to determine the knowledge and attitude about occupational health and safety of auto industry workers. The study took place in automotive industry in Seydişehir, Konya including 302 workers in 181 workplace.

In this study, data were collected with a questionnaire form that was prepared by the researcher. This questionnaire form included survey section to understand workers' attitudes about occupational health and safety and interviewer's observations. Obtained data were analyzed using the SPSS 17.0 software package. Results are expressed as numbers and percentages in tables. Chi-square test was used to evaluate correlation between parameters. P values less than 0.05 were considered statistically significant.

In this study, 8.9% of participants were graduated from primary school, 46.4% from secondary school, 43.1% from high school and 1.6% were college graduates. 73% of employees have chosen the profession willingly. 39.5% of the participants were working for 1-4 years in the current job, 26.3% for 5-9 years, 19.1% for 10-14 years and 15.1% were working for more than 15 years. 50% of participants were working for 9 hours per day, 28.9% for 10 hours a day, 10.5% for working 11 hours a day. 95.4% of participants haven't taken training in occupational health and safety. 73% of participants think they have necessary personal equipment to protect from work-related accidents in the workplace. 78% of participants think the security measures to protect from work-related accidents in the workplace are adequate. 83.6% of participants said that the tools are appropriate to his/her body size. 96.7% of participants think that there is sufficient lighting of the workplace. 91.4% of participants think there is enough place for a workplace. 71.4% of participants think that there is adequate ventilation in the workplace. 82.9% of participants think that there is insufficient heat of the workplace. 90.8% of participants didn't have any work-related accident. 51% of participants know about occupational hazards. 76.3% of the participants have received first aid training. 57.2% of participants partially know what to do in a state of emergency.

Occupational health and safety perception is at very low levels in our society. In order to increase this awareness, government, labour unions, workers, employers, professional organizations, and the press and media organs have to fulfill their responsibilities.

Key words: Automotive industry site; Occupational health and safety; Workers.

6. KAYNAKLAR

- Akbulut T, 1996. İşçi sağlığı prensip ve uygulamaları. Sistem Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul, s.3.
- Andaç F, 2003. İş hukuku. Yargı Yayınları, Ankara.
- Arıcı K, 1999. İşçi sağlığı ve iş güvenliği dersleri. Ankara, s. 41.
- Aytaç Ş, 2010. Ankara - akyurt ilçesinde bir mobilya imalat fabrikasında çalışanlarda ilk yardım gerektiren durumların sıklığı ile ilk yardım eğitimi öncesi ve sonrası bilgi düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aytekin MR, 1992. İşçi sağlığının önemi ve temel özellikleri, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu, Ankara , s.78.
- Bilir N, Yıldız AN, 2004. İş sağlığı ve güvenliği: temel bilgiler, iş sağlığı ve güvenliği içinde. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Cockerman WC, 2004. Medical sociology, Ninth Edition, Pearson Education, New Jersey, s.2.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 1998. İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili genel bilgiler. İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara, s.17.
- Debobes L, 1986. The work environment: the psychological factors in accident prevention. Personnel journal, January, s. 38.
- Demirbilek T, 2005. İş güvenliği kültürü, (Kültür), Dokuz Eylül Yayınları, 1.Baskı, İzmir, Mart, s.8.
- Demircioğlu AM, 2002. Centel T. İş hukuku, Beta Yay.No.166, İstanbul, s. 254.
- Doğan M, 1998. İşletme ekonomisi ve yönetimi, Anadolu Matbaacılık, İzmir, s.360.
- Durdu A, 2006. İşçi sağlığı ve iş güvenliği düzenlemeleri ile ilgili işgörenlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş A, 2002. İş güvenliği ve işçi sağlığı ders notları, Samsun.
- Edwin GE, Brown CW, 1955. Personel and industrial psychology. McGraw-Hill Book Company, U.S.A., s.357.
- Eken G, 2011. İş kazalarını önlemede iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkinliği: perakende sektöründe bir uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Fişek G, Piyal B, 1989. İşçi sağlığı kılavuzu, 2. basım, TTB Yayınları, Ankara, s. 124.
- Friedmann G, 1955. Industrial society, U.S.A., s. 115.
- Gerek N, 2000. İş sağlığı ve iş güvenliği, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, s.2.
- Gökpinar S, 2004. İşçi sağlığı iş güvenliğinin temel ilkeleri. İş Sağlığı Ve Güvenliği Dergisi, Sayı:19, Mayıs-Haziran, s.20.
- Gürbüz Y, 2003. İş kazalarının nedenleri. Fişek Enstitüsü, Erişim tarihi 30 Mart 2007. Erişim adresi, http://www.isguvenligi.net/yazi.php?yazi_id=23,
- Gürbüz Y, 2006. İş sağlığı ve iş Güvenliği Tarihi Gelişimi. , Erişim tarihi 10.04.2006. Erişim adresi, http://www.isguvenligi.net/yazi.php?yazi_id=34,
- Güzel A, Okur AR, 2004. Sosyal güvenlik hukuku. Yenilenmiş 10.Basım, Beta Yayınları, İstanbul, s.26.
- Karakulle İ, 2012. Kobilerde iş sağlığı ve iş güvenliği ve bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karaviçi G, 2005. İş sağlığı ve güvenliği yönetmelikleri işyerlerine getirdiği yeni yükümlülükler. İşveren Dergisi, Erişim tarihi 21.12.2010. Erişim adresi, http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=940&id=54.

- Korkmaz A, Avsallı H, 2012. Çalışma hayatında yeni bir dönem: 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Isparta, s26: ss153-67.
- Külekçi B, 2012. Gemi inşa endüstrisi çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği algılarının değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lale SA, 2010. Tunçbilek ve soma termik santrallerinde çalışan işçilerde iş kazaları ve meslek hastalıkları görülme sıklığı ve ilişkili etmenler. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Makal A, 1999. Türkiye’de tek partili dönemde çalışma ilişkileri. İmge Kitabevi, İstanbul, s.343.
- Ofluoğlu G, Uysal F, 2000. İş kazaları ve meslek hastalıklarından kaynaklanan psiko-sosyal sorunların dışsal maliyeti. Kamu- İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 5 c. , No: 4, s. 77.
- Okur AR, 1992. Sağlık hakkı ve sağlık sigortaları. Yayınlanmamış Özel Çalışma, İstanbul, s.1.
- Özbek N, 2006. Cumhuriyet türkiyesi’nde sosyal güvenlik ve sosyal politikalar. Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 117.
- Özbudak R, 2009. İş sağlığı ve güvenliği açısından deri sanayi çalışanlarının karşılaştıkları riskler: biga ve gönen örneği. Yüksek lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Resmi Gazete, 18.01.2013. 28532 sayılı ‘‘İş sağlığı ve güvenliği kurulları hakkında yönetmelik’’.
- Ringdahl LH, 1993. Safety analysis: principles and practice in occupational safety. Elsevier Science Publishers Ltd., London, s.3’ten aktaran Demirebilek, (Kültür), a.g.e., s.6-7.
- Sabuncu H, 2005. İş sağlığı ve güvenliğine evrensel yaklaşım. Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, İstanbul, Cilt: 2, Sayı: 5, s.106.
- Satman İ, 2010. Türkiye diyabet, hipertansiyon, obezite ve endokrinolojik hastalıklar prevalans çalışması-II. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ankara.
- Semerci O, 2012. İş sağlığı ve güvenliğinde risk değerlendirmesi: metal sektöründe bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şardan S, 2005. Risk değerlendirilmesi ve OHSAS 18001. Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası Yayınları. Ankara.
- Tekin AF, 1991. İş güvenliği ve önemi. Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Eskişehir, Cilt:9, Sayı:1 s. 332-33.
- Tiryaki D, 2011. İş sağlığı ve güvenliğindeki gelişmeler: altınova tersaneleri çalışanlarının farkındalıklarının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Ünsar AS, 2003. Türkiye’ de işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamalarının mevcut durumu ve konuyla ilgili yapılan bir araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul.

7. EKLER

OTO SANAYİ SİTESİ ÇALIŞANLARININ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANKETİ

Sayın katılımcı, oto sanayi sitesi çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi ve durumlarının belirlenmesi amacıyla gönüllülük esasına dayalı bir anket çalışması yapılmaktadır. Elde edilecek sonuçlar sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. İsim ve adres kaydedilmeyecektir. Katılımınız için teşekkürler.

İMZA

- 1) Yaşınız
- 2) Medeni Durumunuz() Evli() Bekar() Ayrı veya eş vefatı
- 3) Eğitim Durumunuz
() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul
- 4) Mesleğiniz.....
- 5) Şu anda çalıştığınız iş
- 6) Mesleğinizi isteyerek mi seçtiniz? () Evet() Hayır
- 7) Şu anki işinizde kaç yıldır çalışıyorsunuz?
- 8) Günde kaç saat çalışıyorsunuz?
- 9) Herhangi bir kronik hastalığınız var mı?
() Evet ise ne..... () Hayır
- 10) Sürekli kullandığınız ilaç/ilaçlar var mı?
() Evet ise ne..... () Hayır
- 11) Çalışma hayatınız boyunca iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?
() Evet() Hayır
- 12) Aldığınız eğitimleri pratikte kolayca uygulayabiliyor musunuz?
() Evet() Hayır() Kararsızım
- 13) Kullandığınız araç gereçlerin vücut ölçülerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?
() Evet() Hayır() Kararsızım

14) İş yerinizde aşağıdaki şıklardan hangilerinin yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?

()Büyükluğu()Amaca uygunluğu()Aydınlatma ()Havalandırma()Isı()Işık

15) İş yerinizde iş kazalarından korunmak için gerekli kişisel ekipmanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

() Evet() Hayır() Kısmen

16) İş yerinizde iş kazalarından korunmak için alınan güvenlik önlemlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

() Evet() Hayır() Kısmen

17) Çalışma süresi içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için ne gibi koruyucuları kullanıyorsunuz?

.....

18) Çalışma hayatınız boyunca bir iş kazası geçirdiniz mi?

() Evet() Hayır

19) Halen çalışmakta olduğunuz iş yerinde bir iş kazası geçirdiniz mi?

() Evet() Hayır

20) İş kazası sonucu kalıcı bir sakatlığınız var mı?

() Evet() Hayır

21) İşiniz ile ilgili risklerinizi biliyor musunuz?

() Evet() Hayır() Kısmen

22) İlk yardım eğitimi aldınız mı?

() Evet() Hayır

23) Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyor musunuz?

() Evet() Hayır() Kararsızım

İŞ YERİ İLE İLGİLİ ANKETÖR GÖZLEMİ

13. SORU

14. SORU

15. SORU

16. SORU.....

17. SORU

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARARLARI

Toplantı Sayısı: 2013/03

Toplantı Tarihi : 26.03.2013

Karar Sayısı 2013/86 Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr. Fatih KARA'nın, "Oto Sanayi Sitesi Çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmasının değerlendirilme talebi ile ilgili 19.03.2013 tarihli dilekçesi ve ekleri görüşüldü.

Yapılan inceleme ve görüşmelerden sonra; Yrd.Doç.Dr. Fatih KARA'nın, "Oto Sanayi Sitesi Çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi" adlı araştırmanın kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR

26/03/2013

Mahmut KESİK

Sekreteryä

8. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hakan KURAL

Doğum Yeri: Kumluca / ANTALYA

Doğum Tarihi: 08.01.1987

Medeni Hali: Evli

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu

İlköğretim: Kumluca Ziya Gökalp İlköğretim Okulu

Lise: Kumluca Gül-Çetin Kaur Lisesi

Lisans: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu – Sağlık Memurluğu 2008

Yüksek Lisans: Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı 2015